

Samen bouwen, Samen groeien

Onderzoek naar missionair werk in de Hervormde
Gemeente van Woudenberg

Alineke Lindhoud

Naam: Alineke Lindhoud
Opleiding: GPW, voltijd
Instelling: Christelijke Hogeschool Ede
Schoolbegeleider: Dhr. T. van de Lagemaat
Opdrachtgever: Algemene Kerkenraad van de Hervormde Gemeente in Woudenberg
Projectbegeleider: Dhr. R. Beumer
Datum: 12 juli 2010

Inhoudsopgave

1. Inleiding	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Probleem en doelstelling	6
1.3 Activiteiten	7
1.3.1 Vooronderzoek	7
1.3.2 Onderzoek	8
1.3.3 Adviesdocument	8
1.4 Opzet verslag	8
2. Gemeente Woudenberg	10
2.1 Geschiedenis Woudenberg	10
2.2 Woudenberg nu	10
2.3 Het Groene Woud	11
2.4 Conclusie	12
3. Hervormde Gemeente Woudenberg	13
3.1 Hervormde Gemeente Woudenberg	13
3.2 Korte geschiedenis van de kerken in Woudenberg	13
3.2.1 Geschiedenis Hervormde gemeente	13
3.2.2 Rooms-katholieke kerk	15
3.2.3 Protestantse Gemeente "De Voorhof"	15
3.2.4 Oud Gereformeerde Gemeente in Nederland	16
3.2.5 Evangelie Gemeente "Nieuw Leven"	16
3.2.6 Hersteld Hervormde Kerk	16
3.3 Recente ontwikkelingen binnen de Hervormde Gemeente	17
3.3.1 Gebeurtenissen rond 1 mei 2004	17
3.3.2 Invloeden nu van 1 mei 2004	17
3.3.3 Traditie	18
3.3.4 Beleid en visie	19
3.3.5 Commissie Groei	20
3.4 Huidige context	20
4. Verslag interviews	22
4.1 Overzicht geïnterviewden	22
4.2 Aandachtspunten en conclusies	23
4.2.1 Interviews met mensen van buiten de gemeente	23
4.2.2 Interviews met kerkenraadsleden	24
4.2.3 Conclusies	25
4.2.4 Aandachtspunten	26
5. Uitslagen en conclusies van de enquête	28
5.1 Conclusies uit de vragen	29
5.1.1 Algemene vragen	29
5.1.2 Missionair bewustzijn	29
5.1.3 De gemeente	30
5.1.4 Huidige missionair werk	30
5.1.5 Plannen aan de oostkant van Woudenberg	31
5.2 Conclusies uit het vergelijken van vragen	32
5.2.1 Relatie geslacht en steunpunt	32
5.2.2 Relatie wijk en steunpunt	33

5.2.3	Relatie leeftijd en steunpunt	33
5.2.4	Relatie frequentie kerkbezoek en steunpunt	33
5.2.5	Relatie bezoek gemeente- en/of wijkavond en steunpunt	34
5.2.6	Relatie hoe men missionaire roeping ervaart en steunpunt	34
5.2.7	Relatie tussen beoordeling activiteiten en mensen die willen helpen	35
5.2.8	Relatie tussen beeld missionaire gemeente en werkelijke situatie	36
5.3	Aandachtspunten	36
6.	Literatuur	39
6.1	Huidige cultuur en context	39
6.2	De missionaire gemeente	40
6.3	Behoeftegerichte evangelisatie	41
6.4	Evangelisatie als proces	42
6.5	Beloning, believing, behaving	43
6.6	De eredienst	44
7.	Eindconclusie en adviezen	46
7.1	Conclusies	46
7.1.1	Visie	46
7.1.2	Missionair bewustzijn	46
7.1.3	Draagvlak	47
7.1.4	Communicatie	47
7.1.5	Relaties en missionair traject	48
7.1.6	Haalbaarheid	48
7.1.7	Behoefte van de mensen	49
7.2	Advies	49
7.2.1	Adviezen	50
7.2.2	Belangrijke stappen	52
	Samenvatting	55
	Nawoord	57

Voorwoord

In de Hervormde Gemeente van Woudenberg heb ik een onderzoek gedaan op het gebied van het missionaire werk van de gemeente in het dorp. Bij dit onderzoek heb ik me gericht op het missionaire bewustzijn van de gemeente en hoe men tegen de huidige stand van zaken op het missionaire werk in de gemeente aankijkt. In Woudenberg is aan de oostkant veel nieuwbouw en de gemeente oriënteert met betrekking daarop zich op het bouwen van een steunpunt aan die kant van het dorp. Ik heb in mijn onderzoek een toespitsing gemaakt waarbij ik heb gekeken hoe men vanuit de gemeente daar tegenover staat.

Het onderzoek dat ik heb uitgevoerd heeft vooral plaatsgevonden in maart t/m september 2009. In het najaar van 2009 heeft de kerkenraad de uitslagen van de enquête ontvangen en de eerste versie van het eindverslag met de conclusie en adviezen. Sinds het onderzoek heeft het missionaire werk in de gemeente niet stil gestaan. Zo is men zich verder aan het oriënteren op mogelijkheden tot evangelisatie. En is men ook doorgegaan met dit werk door bijvoorbeeld cursussen aan te bieden aan gemeenteleden, of door op braderieën te staan. Hoewel verder weinig veranderingen op dit vlak hebben plaatsgevonden. Ook is binnen de kerkenraad het proces waarbij men nadenkt over en steunpunt verder gegaan. De uitslagen van de enquête in het kader van het onderzoek hebben hierin ook een functie gehad.

De uiteindelijke presentatie van het onderzoek vindt later plaats dan in eerste instantie gedacht, maar is zeker nog van waarde, omdat deze wel inzicht geeft in het missionaire bewustzijn van de gemeente en adviezen op het missionaire gebied die de gemeente altijd toe kan passen.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De Hervormde Gemeente te Woudenberg oriënteert zich gedurende een al wat langere tijd op de mogelijkheden voor missionair-diaconaal werk aan de oostkant van Woudenberg waar een aantal nieuwe wijken (in aanbouw) zijn. In het najaar van 2007 is hiervoor een commissie in het leven geroepen, de "Commissie Groei", zij heeft gekeken naar de mogelijkheden waarbij men zich vooral gericht heeft op een tweede gebouw. Deze commissie heeft in het najaar van 2008 een eindrapport geschreven en dit bij de algemene kerkenraad neergelegd. Hiermee is de verantwoordelijkheid bij de algemene kerkenraad gelegd en zit de taak van de "Commissie Groei" erop. Deze commissie is dan ook opgeheven.

Tijdens een gemeenteavond werden de plannen vanuit de "Commissie Groei" gepresenteerd waarbij is aangegeven dat men nadenkt over het realiseren van een tweede gebouw. Dit stuitte echter op grote weerstand in de gemeente. Men heeft toen een stapje terug gedaan en gemeenteavonden belegd. Men wil eerst werken aan het draagvlak in de gemeente, alvorens verdere stappen te ondernemen. Op deze avonden is met name benadrukt waarom het van belang is als gemeente missionair-diaconaal werk te doen en present te zijn in de nieuwe wijken. Om als kerk present te zijn in de wijken is een tweede gebouw belangrijk. Ook werd aangegeven dat het op prijs wordt gesteld als gemeenteleden mee willen denken. Ik zelf was hierbij aanwezig en bedacht dat ik aan de laatste oproep wel gehoor kon geven. Ik heb contact opgenomen met de predikant en naar aanleiding daarvan besloot ik hier mijn afstudeerproject van te maken.

Ik heb eerst een aantal gesprekken gehad met de beide predikanten en een diaken. Uit deze gesprekken bleek dat er behoefte is naar een project waarin onderzocht wordt wat de mogelijkheden voor de gemeente zijn op het gebied van missionair-diaconaal werk. Maar men wil ook weten wat hiervoor het draagvlak is en hoe het missionair bewustzijn in de gemeente is.

Uiteindelijk is besloten dat ik me eerst ga richten op de mogelijkheden voor missionair-diaconaal werk en van daaruit ga ik onderzoeken wat het draagvlak van de gemeente is en hoe het missionair bewustzijn van de gemeente is. Hierbij zal ik ook onderzoeken wat de verschillen zijn tussen de beide wijken zijn als het gaat om deze zaken.

1.2 Probleem en doelstelling

Uit reacties in de gemeente naar aanleiding van een gemeenteavond bleek dat in de gemeente weerstanden zijn ten opzichte van een tweede gebouw in de nieuwe wijken in Woudenberg. Dit gebouw zou daar komen met het oog op de presentie van de gemeente in deze wijken in wording. De kerkenraad wil namelijk graag present zijn in dit gebied en daar missionair-diaconaal werk beginnen. Niet bekend is of de weerstanden alleen gericht zijn op het tweede gebouw, of dat er meer punten zijn die weerstand oproepen. Ook is niet inzichtelijk voor de kerkenraad hoe het missionair bewustzijn van de gemeenteleden is en wat het draagvlak is voor missionair-diaconale activiteiten. Daarnaast wil men ook graag weten wat voor activiteiten geschikt zijn voor de gemeente.

Dit brengt mij bij een aantal vragen:

- Welke missionair-diaconale activiteiten zijn geschikt voor deze gemeente en de doelgroep, de mensen in de wijken?
- Waar komen de weerstanden vanuit de gemeente vandaan, zijn deze specifiek gericht op het tweede gebouw of spelen meer zaken een rol hierin?
- Hoe is het missionair-diaconale bewustzijn en draagvlak in de gemeente? En hoe kan dit eventueel versterkt worden, mocht dat nodig zijn?
- Wat is hierin het verschil tussen de beide wijken?

Een overkoepelende vraag zou kunnen zijn: Hoe is het missionair-diaconale bewustzijn in de Hervormde Gemeente te Woudenberg en welke missionair-diaconale activiteiten zijn geschikt voor de gemeente en hoe is het draagvlak daarvoor? En in hoeverre zijn er in deze zaken verschillen tussen de beide wijken?

De doelstelling:

Rapport schrijven voor de Algemene Kerkenraad van de Hervormde Gemeente te Woudenberg waarin de huidige situatie van de gemeente ten opzichte van missionair-diaconaal werk staat beschreven en waarin staat beschreven hoe men van daaruit verder stappen kan en moet ondernemen.

1.3 Activiteiten

Voordat ik tot de eindresultaten kon komen moest ik eerst een aantal stappen nemen en verschillende activiteiten verrichten.

Voordat ik met de enquête kon beginnen heb ik eerst een vooronderzoek gedaan. Hierbij heb ik de situatie van de Hervormde gemeente verkend, literatuurstudie gedaan en andere missionaire projecten bezocht.

Na het vooronderzoek kwam het eigenlijke onderzoek aan de orde, dit heeft plaats gevonden door middel van een enquête onder de gemeenteleden.

Als laatste heb ik de gegevens die ik uit de voorgaande stappen heb verkregen verwerkt en een aanbevelingsdocument geschreven voor de algemene kerkenraad. Hierin heb ik conclusies getrokken en geef ik aanbevelingen over welke stappen verder ondernomen moeten worden door de kerk(enraad).

In het onderstaande tekstgedeelte zal per onderdeel een korte toelichting worden gegeven van de diverse verrichtte werkzaamheden.

1.3.1 Vooronderzoek

Tijdens het vooronderzoek heb ik de situatie van de Hervormde Gemeente van Woudenberg nader bekeken. Ik heb in deze periode meer inzicht willen krijgen in de ontwikkelingen rondom het missionaire werk in de gemeente, welke rol de Commissie Groei heeft gespeeld en wat men binnen deze commissie heeft gedaan.

Hiervoor heb ik interviews gehad met verschillende sleutelfiguren in de gemeente, zoals de evangelisatie ouderlingen, een diaken en leden van de Commissie Groei. Daarnaast heb ik inzicht gekregen in de notulen en andere documenten van de commissie en heb ik de beleidsplannen gelezen. Hierdoor heb ik meer inzicht gekregen in de context en weet ik tegen welke achtergrond het onderzoek geplaatst moet worden.

In deze periode ben ik begonnen met literatuurstudie, zodat het onderzoek ook een theoretische onderbouwing zal hebben. Een aantal punten hiervan heb ik ook weer in de enquête verwerkt.

Daarnaast heb ik contact gelegd met de IZB en een tweetal missionaire werkers geïnterviewd. Dit om te horen hoe men bij vergelijkbare situaties te werk gaat. Informatie uit

deze interviews heb ik gebruikt bij het opstellen van de enquête, maar ook voor het maken van de uiteindelijke conclusies en adviezen.

1.3.2 Onderzoek

Het eigenlijke onderzoek heeft plaats gevonden door middel van een enquête onder een deel van de belijdende leden in de kerk. Van de ruim 800 belijdende leden hebben 200 mensen een enquête ontvangen. Hierbij is rekening gehouden met een representatieve verdeling van leeftijd en geslacht.

Door middel van de enquête is gevraagd hoe het missionaire bewustzijn van de gemeenteleden is, in hoeverre men missionair actief is, hoe men denkt over het missionair zijn van de gemeente en wat men vindt van een tweede gebouw en eventueel bijbehorende activiteiten. Uiteindelijk is uit de enquête naar voren gekomen hoe men tegenover het missionaire werk in de gemeente staat en de toekomst daarvan en of er draagvlak is voor een steunpunt in het oosten van de gemeente.

1.3.3 Adviesdocument

In de doelstelling is aangegeven dat het uiteindelijke doel een adviesdocument zal zijn voor de AK waarin de huidige situatie van de gemeente ten opzichte van missionair-diaconaal werk staat beschreven en waarin staat beschreven hoe men van daaruit verder stappen kan en moet ondernemen.

In het verslag zijn de zaken die in voorgenoemde werkzaamheden naar voren zijn gekomen verwerkt. Zo worden de resultaten van de literatuurstudie, interviews en enquête naast elkaar gelegd. Van hieruit heb ik een aantal conclusies getrokken. Op basis van deze gegevens heb ik een aantal aanbevelingen geschreven en geef ik aan welke verdere stappen de kerkenraad kan en moet nemen om de missionaire kant van de gemeente verder uit te bouwen.

1.4 Opzet verslag

Voor het verslag heb ik ervoor gekozen de verschillende activiteiten die ik heb verricht terug te laten komen.

Eerst zal wat achtergrond informatie over de gemeente Woudenberg worden gegeven en specifiek over de nieuwbouwwijken aan de oostkant van het dorp. Hiermee zal de context worden geschetst waarin de plannen voor een steunpunt geplaatst moeten worden.

Vervolgens zal aandacht worden gegeven aan de kerkelijke context. Eerst zal een korte geschiedenis van de kerken in Woudenberg worden gegeven en vervolgens zal de huidige kerkelijke situatie worden weergegeven. Dit laat zien welke plaats de Hervormde Gemeente van Woudenberg in kerkelijk Woudenberg inneemt.

Daarna wordt een samenvatting weergegeven van de gehouden interviews en zullen hieruit een aantal punten worden genoemd die belangrijk zijn voor het onderzoek en de resultaten. Uit de interviews zijn een aantal punten verwerkt in de enquête en de conclusies. Het is interessante en nuttige achtergrond informatie, die ik niet wilde weglaten. Door een kort verslag van de interviews wordt meer informatie gegeven van de ontwikkelingen die bij de Commissie Groei hebben plaatsgevonden. Het geeft een beeld van de huidige missionaire activiteiten binnen de gemeente en laat zien hoe men bij andere missionaire projecten te werk gaat.

Vervolgens worden de resultaten van de enquête besproken. Hierin komt naar voren hoe het missionair bewustzijn in de gemeente is, hoe men denkt over de huidige missionaire activiteiten, hoe men graag de (missionaire) gemeente ziet en hoe men tegenover missionaire activiteiten en een steunpunt aan de oostkant van het dorp denkt. Door de resultaten van de enquête wordt inzichtelijk gemaakt hoe het draagvlak in de gemeente is

voor missionair werk en een steunpunt. Dit vormt de basis voor de eindconclusies en adviezen.

In het volgende hoofdstuk worden een aantal punten uit de literatuur besproken. Hierdoor krijgt de theoretische kant van het verhaal ook de aandacht. Daarnaast worden de eindconclusies en adviezen voor een deel ook hierop gebaseerd.

Uiteindelijk worden alle lijntjes van de voorgaande onderdelen bij elkaar gebracht. Dit leidt tot een eindconclusie en aanbevelingen richting de kerkenraad. Hierin zullen een aantal punten worden genoemd waar de algemene kerkenraad aandacht aan moet geven als men verder gaat met het ontwikkelen van het missionaire werk. Ook zullen een aantal stappen worden genoemd die men moet nemen bij verder plannen.

2. Gemeente Woudenberg

De Hervormde Gemeente van Woudenberg is van oudsher de volkskerk in de gemeente Woudenberg. De gemeente Woudenberg bestaat enkel uit het dorp Woudenberg dat ruim 11.750 inwoners heeft.¹ De grote kerk van de hervormde gemeente neemt hierbij een prominente plek in het centrum in. Voor de beeldvorming van de context waarin de Hervormde Gemeente van Woudenberg staat en de plannen voor het missionaire werk, zal hieronder eerst wat beschreven worden over de geschiedenis van Woudenberg en de huidige situatie.

2.1 Geschiedenis Woudenberg

De geschiedenis van Woudenberg loopt terug tot de vroege Middeleeuwen. Wanneer en hoe Woudenberg precies is ontstaan, is niet bekend. Wel wordt in een geschrift uit het jaar 777 gesproken over het landgoed Henschoten dat bij Woudenberg hoort.

Rond het jaar 1200 was Woudenberg een kleine nederzetting in het bos. In de loop van de jaren is er bos ontgonnen en kwamen er boeren bij. Zo groeide Woudenberg uit tot een engdorp, voor een groot deel bestaand uit boerderijen.

De dorpskerk werd in de veertiende eeuw, na 1353 gebouwd met de stenen van het gesloopte kasteel 't Schilt. Tot het einde van de 19^e eeuw, was Woudenberg een kleine agrarische gemeenschap waar men vooral akkerbouw en tabaksteelt kon vinden. Aan het eind van de 19^e eeuw verdween dit echter steeds meer om plaats te maken voor veeteelt. Woudenberg is in de 20^e eeuw sterk veranderd, vooral in de tijd na de Tweede Wereldoorlog. In deze tijd groeide de bevolking, het dorp werd beter bereikbaar waardoor het verkeer sterk toenam en er kwamen andere bestaansbronnen die de oudere overvleugelden.² Zo is Woudenberg uitgegroeid tot een dorp met meer dan 11.000 inwoners waar niet meer de agrarische sector domineert, maar waar vooral transport en handel belangrijke bronnen van inkomsten zijn.³

2.2 Woudenberg nu

Zoals eerder geschreven is Woudenberg een dorp met ruim 11.750 inwoners. De verdeling tussen man en vrouw is hierbij redelijk evenredig. Een huishouden in Woudenberg bestaat uit gemiddeld 2,28 personen.

Hieronder staat een tabel met daarin de leeftijdsopbouw per 1 augustus 2008.⁴

Leeftijd	0-4 jaar	5-19 jaar	20-29 jaar	30-49 jaar	50-64 jaar	65-79 jaar	80 jaar en ouder
Aantal	786	2.500	1.142	3.308	2.202	1.318	371

De leeftijdsgroepen van 5-19 jaar en van 30-49 en 50-64 zijn het grootste. Hieruit kunnen we opmaken dat in Woudenberg veel gezinnen met kinderen te vinden zijn en mensen van middelbare leeftijd.

¹<http://portal.provincie-utrecht.nl/Gemeenten/Woudenberg.aspx>

² <http://www.woudenberg.eu/index.php?simaction=content&mediumid=6&pagid=531&fontsize=12>

³ <http://portal.provincie-utrecht.nl/Gemeenten/Woudenberg.aspx>

⁴ <http://www.woudenberg.eu/index.php?simaction=content&mediumid=6&pagid=528&stukid=449>

Leeftijd	Aantal	absolute aantallen (per 5 jaar)	volgorde qua grootte
0-4 jaar	786	786	3
5-19 jaar	2500	833	1
20-29 jaar	1142	571	5
30-49 jaar	3308	827	2
50-64 jaar	2202	734	4
65-79 jaar	1318	439	6
80 jaar en ouder	371	371	7

Van oudsher is Woudenberg een agrarische gemeenschap, maar sinds de 20^e eeuw, vooral na de Tweede Wereldoorlog is dit veranderd. Vooral handel en transport zijn belangrijke bestaansbronnen in Woudenberg, maar ook de dienstensector vormt een belangrijke inkomensbron.⁵ Daarnaast is Woudenberg een forensendorp waarbij velen ergens anders werken, zoals in Utrecht, Veenendaal, Ede en Amersfoort.

De samenleving van het dorp is in de loop van de tijd op zichzelf gericht geweest en kenmerkt zich door zelfredzaamheid. Veel mensen in het dorp en in het bijzonder in de kerkelijke gemeente kent elkaar en/of is familie van elkaar. Hierdoor zien we een zogenaamde "ons kent ons" cultuur, zeker binnen de kerk kennen de meeste mensen elkaar.⁶ Een deel van de jongeren blijft in Woudenberg wonen, maar een ander deel van de jongeren trekt naar andere plaatsen en vestigt zich elders.

Woudenberg is nog steeds groeiende, zowel in inwoneraantal als in het aantal woningen. In de jaren negentig is men begonnen met een woningbouwproject aan de oostkant van Woudenberg, Het Zeeland, dit is inmiddels afgerond. Sinds 2008 is men begonnen met een nieuw woningbouwproject, Het Groene Woud. Dit vindt plaats aan de noordoostzijde van Woudenberg. Bij dit project zullen ongeveer 400 woningen gerealiseerd worden. Met dit project richt de gemeente zich vooral op starters en gezinnen. Volgens de planning zal in 2016 dit project worden afgerond.⁷

2.3 Het Groene Woud

Aangezien de Hervormde Gemeente van Woudenberg zich vooral op deze wijk en "Het Zeeland" wil richten als het gaat om de plannen op het gebied van missionair werk, zal beschreven worden wat de plannen zijn en welke doelgroep met name zich zullen gaan vestigen.

Aan de noordoostzijde waar men wil gaan bouwen is een bedrijventerrein te vinden, daarnaast staat hier een aantal boerderijen en woningen. De nieuwe wijk zal min of meer van het dorp afgescheiden worden door het bedrijventerrein.

De provincie heeft de wens dat in het bijzonder aandacht besteed zal worden aan woningbouw voor jongeren en senioren. Door de Werkgroep Planvisie is daarom besloten bij het realiseren van een levensloopbestendige wijk als uitgangspunt te nemen. "Het Groene Woud" zal daarom geschikt gemaakt worden voor jonge en oude mensen. In de wijk zullen dan ook woningen gerealiseerd worden voor verschillende doelgroepen, zodat men in de wijk

⁵ <http://portal.provincie-utrecht.nl/Gemeenten/Woudenberg.aspx>

⁶ Wijkkerkenraad wijk 2 Hervormde Gemeente Woudenberg, 'onderling betrokken, naar buiten bewegen' *Beleidsplan 2009-2012 wijkgemeente II, voorlopige definitieve versie maart 2009*, p. 10

⁷ <http://www.wonen-in-het-groene-woud.nl/>

door kan stromen naar een andere woning. In de wijk zullen in de toekomst dan ook mensen komen te wonen van alle leeftijden.⁸

In de meeste nieuwbouwwijken in het land gaan vooral autochtone mensen wonen die over het algemeen een vrij hoge opleiding hebben. Hieronder zijn vooral veel gezinnen te vinden met tweeverdieners. Gezien de plannen voor "Het Groene Woud" is de verwachting dat zich hier ook veel autochtone gezinnen en starters zullen vestigen. Degenen die zich in de nieuwbouw vestigen zullen waarschijnlijk vooral uit Woudenberg en omgeving komen.

De bouw van de wijk zal in een viertal faseringen plaats vinden. In de eerste fases zal de woningbouw vooral gericht zijn op starterswoningen en eengezinswoningen. Hoe de andere fases precies zullen verlopen is afhankelijk van de ontwikkelingen op de woningmarkt in de toekomst. Men zal inspringen op de behoeften op dat moment. 80% van de woningen zal bestaan uit koopwoningen.⁹ Op de plattegronden is te zien wanneer, waar gebouwd zal worden en welke type woningen hier gerealiseerd zullen worden. Een groot deel van de woningen bestaat uit eengezinswoningen en appartementen en starterswoningen. Dit zijn doelgroepen waar op in gespeeld kan worden.

In het bestemmingsplan is zijn nog niet direct plannen voor een kerk opgenomen, maar dit wil niet zeggen dat hier geen ruimte voor is. Men heeft bewust een bestemming in het plan op genomen voor "maatschappelijke doeleinden" dit zou eventueel ingevuld kunnen worden met een kerk(elijk gebouw). De ruimte voor een gebouw met kerkelijke en maatschappelijke activiteiten is dus aanwezig. Voorzieningen op het gebied van scholen, winkels en sport zullen niet in de wijk gerealiseerd worden.¹⁰

2.4 Conclusie

Woudenberg is groeiende zowel in inwoneraantal als in aantal woningen. Dit heeft tot gevolg dat een deel van de woningen steeds verder van de kern af komt te staan en daarmee ook steeds verder van de kerk. Dit heeft als gevolg dat de laatste ook meer buiten beeld komt voor de mensen in de nieuwbouwwijken.

In "Het Groene Woud" is ruimte voor een gebouw met een maatschappelijke en/of kerkelijke functie, dit biedt de kerk een kans.

In de wijk zullen woningen gebouwd worden voor verschillende doelgroepen, maar in de eerste fase vooral voor starters en gezinnen. De Hervormde Gemeente zou hier op in kunnen haken door activiteiten te organiseren die op deze doelgroepen zijn gericht. Omdat men geen plannen heeft voor andere voorzieningen op het gebied van winkels, sport en maatschappelijk werk ligt hier een kans door als één van de eerste organisaties activiteiten in de wijk zelf aan te bieden.

---

⁸ <http://www.wonen-in-het-groene-woud.nl/groenewoud.htm>

⁹ Bestemmingsplan "Het Groene Woud" september 2008 http://www.wonen-in-het-groene-woud.nl/bestemmingsplan_08sep.pdf, p. 17

¹⁰ Bestemmingsplan "Het Groene Woud" september 2008 http://www.wonen-in-het-groene-woud.nl/bestemmingsplan_08sep.pdf, p. 13

3. Kerkelijk Woudenberg

In dit hoofdstuk zal achterinformatie gegeven worden over de Hervormde Gemeente van Woudenberg en de andere kerken in Woudenberg. Hierbij krijgt de geschiedenis eerst de aandacht, zodat het inzicht geeft in hoe de huidige kerkelijke situatie is ontstaan.

Daarnaast worden alle kerken beschreven waardoor de kerkelijke context waarin de Hervormde Gemeente staat aandacht krijgt.

De gemeente zelf wordt ook beschreven waarin aan wordt gegeven hoe de huidige situatie in de kerk is en tegen welke achtergrond het onderzoek moet worden gezien.

3.1 Hervormde Gemeente van Woudenberg

De Hervormde Gemeente van Woudenberg is van oudsher een volkskerk, ook nu is de kerk nog fysiek prominent aanwezig in het dorp. Daarnaast kent de gemeente een groot ledenbestand, ongeveer 3000 ingeschreven leden, waarvan echter een klein deel daadwerkelijk kerkelijk betrokken is. De gemeente kent ongeveer 850 belijdende leden, maar per zondag bezoeken in het totaal rond de 600 mensen een kerkdienst, dat is van de 3000 dus ongeveer 20%. Sinds 1 mei 2004 is de gemeente onderdeel van de PKN.

De Hervormde Gemeente bestaat al enkele eeuwen en heeft een lange traditie, zowel plaatselijk als landelijk. In een van de voorgaande paragrafen staat beschreven dat de gemeente sinds het begin van de 17^e eeuw protestants is en sinds 1816 tot de Nederlands Hervormde kerk behoort. De gemeente is dus ontstaan vanuit de Reformatie.

Met ingang van 1 mei 2004 behoort de gemeente tot de PKN, maar behalve de naamsverandering en andere kerkorde is in de gemeente niets wezenlijk veranderd.

3.2 Korte geschiedenis van de kerken in Woudenberg

In dit hoofdstuk zal per kerk, in Woudenberg voor zover bekend, beschreven worden hoe deze is ontstaan en zich in de loop van de jaren heeft ontwikkeld. Hierin zal duidelijk zijn dat de ene kerk een langere geschiedenis kent dan de andere. Begonnen wordt met de Hervormde Gemeente.

In Woudenberg kennen we naast de Hervormde Gemeente de volgende kerken:

- Protestantse Gemeente "De Voorhof" (bestaande uit voormalige gemeente Salem en gereformeerde kerk)
- Rooms-katholieke kerk
- Oud Gereformeerde Gemeente in Nederland
- Evangeliegemeente Nieuw Leven
- Hersteld Hervormde Kerk

3.2.1 Hervormde Gemeente

De Hervormde Gemeente van Woudenberg heeft haar samenkomsten in de dorpskerk die in de veertiende eeuw is gebouwd. Na 1353 zijn de kerk en toren gebouwd met de stenen van het gesloopte kasteel 't Schilt.¹¹ Van oorsprong is de kerk een slotkapel. De kerk was in die tijd nog een Rooms-katholieke kerk, gewijd aan de Heilige Catharina van Alexandrië.

Woudenberg hoorde bij de parochie van Amerongen en maakte deel uit van het bisdom Utrecht. Woudenberg kende een Sint Anna Broederschap, wanneer deze precies is ontstaan weet men niet, maar ze bestond in ieder geval al in 1450. De Sint Anna Broederschap is

---

¹¹ Florijn, H., *Kerkelijk leven in beeld*, (Houten: Den Hertog B.V. 2005), p. 87

ontstaan in de periode voor de Reformatie. Deze broederschap bestond uit leken die zich aansloten bij een gebedsbroederschap buiten de kloosterorde om. De broederschap had een gesloten karakter en een sterke onderlinge verbondenheid. Het doel was het lezen van zielmissen voor gestorven leden en het uitdelen van voedsel aan armen. De naam is ontleend aan de Heilige Anna, de moeder van Maria, het altaar in de kerk van Woudenberg was ook aan haar gewijd. De broederschap bestond na de Reformatie voort. De broederschap heeft in de loop van de tijd haar onroerend grondbezit verloren of verkocht. Maar als stichting bestaat ze nog steeds en staat ingeschreven in de kamer van koophandel. De stichting heeft financieel altijd kerken, bejaardenzorg en sociale en culturele instellingen ondersteunt.¹²

In de tijd van de Reformatie heeft op het gebied van godsdienst in Woudenberg wat verandering plaats gevonden. De hervorming van Woudenberg is niet onder strubbelingen en botsingen verlopen. De Staten van Utrecht benoemden op verzoek van de Utrechtse kerkenraad en predikanten in 1593 een visitatiecommissie. Deze deelde mee dat een aantal pastoors bereid was over te gaan tot de Reformatie en het predikantsexamen af te leggen. De pastoor in Woudenberg werd door de commissie echter niet bekwaam beschouwd voor het ambt van predikant. In 1606 was een provinciale synode van de Hervormde Kerk in Utrecht. Uit het verslag van deze synode blijkt dat de hervorming in het gebied waar ook Woudenberg onder valt moeizaam verliep. In 1612 was aan deze situatie niet veel veranderd. In Woudenberg klaagde de predikant over tegenwerking door kosters en schouten, en over de bevolking die hem niet wilde onderhouden. Na 1650 werd besloten dit gebied niet meer actief te protestantiseren en kwamen denkbeelden voor meer geloofsvrijheid en tolerantie op. Na 1700 bestond de Rooms-Katholieke kerk vrij naast de protestantse kerk.¹³

Aan het begin van de 19^e eeuw is de kerk verbouwd en uitgebreid. In 1816 werd de naam Nederlandse Hervormde kerk bepaald. De term "Nederlandse" werd gebruikt om Nederduitsprekende gemeenten te onderscheiden van de Frans sprekende gemeenten.¹⁴ In 1952 vond de laatste verbouwing plaats en sindsdien heeft de kerk haar huidige vorm. Bij deze restauratie heeft de kerk twee zijvleugels erbij gekregen en de consistorie werd verplaatst. De indeling van de kerk is toen ook veranderd. De preekstoel werd van een zijmuur verplaatst naar een plek voor in de kerk en de opstelling van de banken is ook gewijzigd.

Vanaf 1972 heeft de gemeente een tweede predikantsplaats gekregen en in 1978 werd het aantal wijkgemeenten van 2 uitgebreid naar 3. In dit jaar werd een predikant voor de derde wijk beroepen.¹⁵ Rond deze tijd is het aantal diensten vanwege de grootte van de gemeente van twee uitgebreid naar drie en later zelfs naar vier. Tot op heden worden in de kerk twee ochtenddiensten en een middag- en een avonddienst gehouden.

Na 1952 hebben diverse restauratiewerkzaamheden plaats gevonden in de kerk, in 1989 is de kerk van binnen weer opgeknapt en in 2003 heeft de kerk een nieuw dak gekregen, momenteel wordt het orgel gerestaureerd.

Vijf jaar geleden is de Hervormde Gemeente opgegaan in de PKN, maar dit ging niet zonder slag of stoot. Een aanzienlijk deel van de gemeente en een predikant besloten niet mee te gaan met de PKN. Zij hebben zich gevormd tot de Hersteld Hervormde Kerk in Woudenberg.

---

¹² Lunteren, K.C. van, *De dorpskerk in de Woudenbergse historie*, (Koninklijke BDU uitgeverij, 2004) , pp 31-33

¹³ Lunteren, K.C. van, *De dorpskerk*, pp 39-40

¹⁴ Lunteren, K.C. van, *De dorpskerk*, pp. 61

¹⁵ N.N. 'De Hervormde Gemeente (Dorpskerk)' in: Someren, C. van (eind red.), *Eeuwboek van Woudenberg (1900-2000)*, (BDU, 1999), pp 255-258

Deze gebeurtenissen hebben veel mensen in de gemeente pijn en verdriet gedaan en heeft zo zijn sporen nagelaten. Na deze dingen heeft de gemeente zich spoedig herpakt. Op dat moment was de gemeente vacant maar al spoedig werd er een dominee beroepen en na verloop van tijd is er een nieuwe dominee gekomen. Onder leiding van deze predikant is de gemeente verder gegaan. De wijkindeling is gewijzigd, van drie naar twee. En er werd nog een predikant aangenomen.

3.2.2 Rooms-katholieke kerk

Na de reformatie werd de Rooms-katholieke kerk in Woudenberg protestants en de Rooms-katholieke gemeenschap viel daarmee uiteen.

Na de tweede Wereldoorlog kwamen er weer meer rooms-katholieken in Woudenberg wonen. In 1961 werd een bijeenkomst belegd met in Woudenberg wonende katholieken, daar werd besloten weer een zelfstandige Rooms-katholieke gemeenschap in Woudenberg te stichten. In 1962 werd voor het eerst sinds lange tijd weer een Eucharistieviering gehouden. In de daarop volgende tijd ontstond de behoefte aan een eigen kerkelijk gebouw en zo werd in 1964 een Rooms-katholieke kerk gebouwd. Deze kerk heeft echter niet lang in Woudenberg gestaan vanwege de slechte toestand waarin het verkeerde. Sinds 1971 gaat men in het huidige gebouw naar de kerk. In 1979 kwam de volgende stap, de Rooms-katholieke kerk in Woudenberg werd toen een volledig zelfstandige parochie.¹⁶

3.2.3 Protestantse Gemeente "De Voorhof"

De Protestantse Gemeente "De Voorhof" is ontstaan uit de hervormde deelgemeente "Salem" en de Gereformeerde Kerk. Deze twee kerken hebben sinds jaren een samenwerkingsverband en vormden voor 1 mei 2004, de ontstaansdag van de PKN, een Sow-gemeente. Na 1 mei heeft men besloten als gereformeerde kerk en hervormde deelgemeente helemaal samen te gaan en zo ontstond een nieuwe gemeente, namelijk de Protestantse Gemeente.

De Hervormde Gemeente Salem is ontstaan vanuit de Hervormde Gemeente van Woudenberg. De Hervormde Kerk kende (en kent nu nog) diverse stromingen. Zo behoort de Hervormde Gemeente in Woudenberg tot de Gereformeerde Bond, aan de andere kant kent men de Vrijzinnigen. Hiertussen bestaat echter ook nog de confessionele en de midden-orthodoxe stroming. De Hervormde kerk hoorde tot eind jaren '40 begin jaren '50 tot de confessionelen. Vanaf toen is het tot de Gereformeerde Bond gaan behoren, maar binnen de gemeente was echter een groep mensen die zich tot de midden-orthodoxe stroming rekende. Deze twee groepen botsten met elkaar en de midden-orthodoxe stroming kreeg binnen de Hervormde Kerk niet de ruimte die men wilde en zo is men tot het besluit gekomen te splitsen. Zodoende is in 1965 de Hervormde Gemeente Salem ontstaan, die zich rekent tot de midden-orthodoxe stroming.

Na 1953 groeide het aantal inwoners in Woudenberg hard en daarmee ook het aantal Gereformeerden. Men ging in Scherpenzeel naar de kerk, maar daarvoor moest men wel elke zondag per kerkgang 5 kilometer heen en terug fietsen. In de loop van de tijd is men diensten in Woudenberg gaan houden en in 1968 werd de Gereformeerde Kerk van Woudenberg officieel geïnstitueerd en zo ontstond een zelfstandige gemeente.

De Hervormde Gemeente Salem en de Gereformeerde Kerk hielden in samenwerking met elkaar diensten in het Verenigingsgebouw aan de Schans.

---

¹⁶ Strooper, J., 'Na eeuwen afwezigheid keerde in 1965 de Rooms-Katholiek kerk in Woudenberg terug' in: Someren, C. van (eind red.), *Eeuwboek van Woudenberg (1900-2000)*, (BDU, 1999), pp 310-311

Na verloop van tijd werd de behoefte aan een eigen kerkgebouw bij beide gemeentes steeds groter. Omdat beiden echter financieel gezien niet de kosten van een eigen gebouw konden dragen is men met elkaar in overleg gegaan en heeft men besloten in samenwerking een kerkgebouw voor beide gemeentes te bouwen. In 1976 is dit gebouw, "De Voorhof", in gebruik genomen.

Al spoedig na het in gebruik nemen van "De Voorhof" werden wederzijds contacten gelegd om tot nauwere samenwerking te komen. In het begin ging dit moeizaam, maar na verloop van jaren wilden aan beide kanten steeds meer mensen tot een nauwere samenwerking komen. In juli 1996 leidde dit tot de feitelijke federatie tussen de Hervormde Gemeente Salem en de Gereformeerde Kerk te Woudenberg.

In praktijk ging men steeds meer als één gemeente functioneren. Toen in 2004 dan ook de landelijke fusie tot PKN plaats vond heeft men plaatselijk besloten ook compleet te fuseren en samen een Protestantse Gemeente te vormen.¹⁷

3.2.4 Oud Gereformeerde Gemeente in Nederland

Over deze gemeente is vrijwel geen informatie te vinden. Van oorsprong is zij een ledeboeriaanse gemeente. Vanaf 1900 preekte hier ds. J. van Leeuwen. Woudenberg behoorde tot de 'Vereeniging van Gereformeerden' waar Van Leeuwen als predikant aan verbonden was. In 1913 werd aansluiting gezocht bij de Oud Gereformeerde Gemeenten.¹⁸ Wanneer de kerk is gebouwd en hoe de gemeente zich verder heeft ontwikkeld is niet bekend.

3.2.5 Evangeliegemeente "Nieuw Leven"

De Evangeliegemeente Nieuw Leven is ontstaan vanuit een huiskring. In 2001-2002 groeide een groepje van drie echtparen uit tot een huiskring van 14 mensen. Deze huiskring was verbonden aan het Rafaël Evangelisch Centrum in Amersfoort. Eind 2002 werd de huiskring een pioniergemeente van de gemeente in Amersfoort. Men begon aan een gemeentestichtingsproces en de huiskringen groeiden en vermenigvuldigden zich. Op deze manier groeide de huiskring uit tot een gemeente en men is daarom in de loop van de tijd ontmoetingen gaan beleggen in cultureel centrum de Camp in Woudenberg. Begin 2003 kwam men voor het eerst officieel samen als een Rafaëlgemeente. De Evangeliegemeente Nieuw Leven rekent zichzelf tot een charismatische gemeente. Hedendaags heeft men elke zondagochtend samenkomsten in de Camp en daarnaast komt men door de week samen in huiskringen.¹⁹

3.2.6 Hersteld Hervormde Kerk

Na de kerkfusie van 1 mei 2004 tussen de Evangelisch-Lutherse kerk, de Gereformeerde kerken in Nederland en de Nederlands Hervormde Kerk, tot PKN, kon een deel van de gemeenteleden van de Hervormde Kerk in Woudenberg hier niet mee instemmen. In het bijzonder een groot deel van de leden van de toenmalige wijk oost en predikant ds. C.J.P. van der Bas wilden niet meegaan met deze fusie. Zodoende is per 1 mei 2004 vanuit deze groep de Hersteld Hervormde Kerk te Woudenberg ontstaan. Vanuit de Hervormde Kerk van Woudenberg is men begonnen met een groep van ongeveer 400 mensen, maar ook uit omliggende plaatsen is men lid geworden van de Hersteld Hervormde Gemeente Woudenberg. Tegenwoordig kerkt men al weer een aantal jaren in sportzaal "De Wielewaal".

---

¹⁷ Koekkoek, P.B., 'Federatie Hervormde Gemeente Salem en de Gereformeerde Kerk Kerkgemeenschap De Voorhof' in: Someren, C. van (eind red.), *Eeuwboek van Woudenberg (1900-2000)*, (BDU, 1999), pp 480-483

¹⁸ Lunteren, K.C. van, *De dorpskerk*, pp 93-94

¹⁹ http://www.nieuwleven.net/index.php?option=com_content&task=view&id=36&Itemid=67

3.3 Recente ontwikkelingen binnen de Hervormde Gemeente

In de laatste jaren hebben zich in de gemeente verschillende ontwikkelingen plaats gevonden. Zo is men onderdeel van de PKN geworden, waar rondom dit proces verschillende dingen zijn gebeurd.

Daarnaast hebben de wijkkerkenraden onlangs nieuwe visiedocumenten ontwikkeld, waarin het beleid en visie van de wijken staat beschreven. Deze zaken zullen in het komende hoofdstuk aan de orde worden gesteld.

3.3.1 Gebeurtenissen rond 1 mei 2004

In de voorgaande paragraaf is al beschreven dat na 1 mei 2004, bij de fusie van de Evangelisch-Lutherse kerk, de Gereformeerde kerken in Nederland en de Nederlands Hervormde Kerk, tot PKN, de Hersteld Hervormde Gemeente in Woudenberg is ontstaan uit een deel van de toenmalig Nederlands Hervormde kerk van Woudenberg.

Met deze fusie hebben ongeveer 400 gemeenteleden en de predikant van wijk Oost de gemeente verlaten.²⁰ Doordat vlak daarvoor de predikant van Wijk West met emeritaat was gegaan en wijk midden al vacant was, ontstond de situatie dat de Hervormde Gemeente van Woudenberg geen predikant had. Men heeft toen van het beroepen van een predikant hoge prioriteit gemaakt en in november 2004 is ds. A.L. van Zwet benoemd.

Doordat de gemeente 400 leden miste, was de kerk de eerste tijd na de vorming van de PKN beduidend leger dan daarvoor, in de loop van de jaren is echter het aantal gemeenteleden gegroeid en zit de kerk nu weer bijna net zo vol als voorheen.

3.3.2 Invloeden nu van 1 mei 2004

Helaas zijn de ontwikkelingen rond de fusie van de kerken tot de PKN niet allemaal zonder gevolgen geweest. Ten eerste heeft men een aanzienlijk deel van de betrokken gemeenteleden moeten missen en ten tweede had de gemeente daarna geen predikant. De ontwikkelingen rond de scheuring zijn ook niet allemaal even soepel verlopen. In de gemeente heeft dit tot heftige reacties geleid. En met de scheuring zijn over en weer fouten en verwijten gemaakt. Nu we ruim 5 jaar verder zijn is aan de oppervlakte niet veel meer te merken van de gebeurtenissen rond 1 mei. De gemeente is gegroeid in het aantal leden, men heeft nu 2 predikantsplaatsen die allebei gevuld zijn. Daarnaast heeft men zich gericht op het nadenken hoe men verder wilde gaan en van daaruit nieuw beleid ontwikkeld. Inmiddels zijn de beleidsplannen van de wijkgemeenten voor de komende vier jaar net afgerond.

Maar onder de oppervlakte blijkt dat de impact van de scheuring groot is geweest en nog steeds een rol speelt. Toen door de Commissie Groei gesproken werd over een tweede (kerk)gebouw bleek de weerstand in de gemeente erg groot te zijn. Uit de reacties die hierop kwamen, tijdens de gemeenteavond en door middel van brieven, blijkt dat onder de gemeenteleden de angst aanwezig is dat als wijk 2 in een eigen gebouw gaat kerken dit leidt tot een verwijdering tussen de twee wijken en eventueel zelfs tot een tweede scheuring.²¹

Als in 2004 geen scheuring plaats had gevonden waren deze gedachten mogelijk ook aanwezig geweest, maar de reacties waren soms erg heftig en uit de reacties van mensen blijkt ook dat de gebeurtenissen van toen hierin zeker een rol spelen. Ook uit reacties die in de voor het onderzoek gehouden enquête zijn gegeven blijkt dat voor veel mensen een tweede gebouw een bezwaar is omdat men bang is voor verwijdering tussen de twee wijken. Dit is een veel genoemd bezwaar voor het steunpunt. Enkele mensen geven hierbij ook de gebeurtenissen rond de fusie tot PKN hierin een voorbeeld zijn.

²⁰ Wijkkerkenraad wijk 2 Hervormde Gemeente Woudenberg, *'onderling betrokken, naar buiten bewegen' Beleidsplan 2009-2012 wijkgemeente II, voorlopige definitieve versie maart 2009*, p. 10

²¹ Notulen "commissie Groei" en geobserveerde reacties tijdens gemeenteavond

Voor de kerkenraad geldt dat men zich hier bewust van moet zijn en dus voorzichtig moet omgaan met deze materie.

Nu echter gesproken wordt over een steunpunt, dat niet de functie van kerkgebouw zal hebben, heeft dit meer rust in de gemeente gebracht. Hoewel nog steeds blijkt uit bijeenkomsten en ook de enquête dat nog steeds bij sommige gemeenteleden het idee heerst dat het wel om een kerkgebouw gaat.²²

3.3.3 Traditie

De Hervormde Gemeente van Woudenberg staat in de traditie van de Gereformeerde Bond. Ze behoort tot de hervormd-gereformeerde modaliteit binnen de PKN. De gemeente belijdt het geloof vanuit de drie algemene geloofsgeschriften van de kerk: De Apostolische Geloofsbelijdenis, Geloofsbelijdenis van Nicea en de Geloofsbelijdenis van Athanasius. En de drie gereformeerde belijdenisgeschriften van de kerk de Drie Formulieren van Enigheid: de Heidelbergse Catechismus, de Nederlandse Geloofsbelijdenis en de Dordtse Leerregels.

De algemene kerkenraad van de Hervormde Gemeente van Woudenberg heeft destijds de 'verklaring, verbonden met het gereformeerd belijden ondertekend. Dit betekent dat men als gemeente verklaart zich verbonden te weten aan de belijdenisgeschriften van de gereformeerde traditie.

"Geheel in lijn met de 'Verklaring' en het 'Convenant' heeft de wijkkerkenraad de hierboven vermelde grondslag en enkele concretisering van daarvan verwoord en geeft daarmee aan waarop hij de meerdere vergaderingen van de kerk zal aanspreken en waarop hij door de meerdere vergaderingen van de kerk aangesproken wil en mag worden.

- Wij weten ons gebonden aan de Heilige Schrift als Gods onfeilbaar Woord zoals beleden in de belijdenisgeschriften van de gereformeerde traditie. Deze belijdenisgeschriften zijn genoemd in art. I - 4 van de kerkorde van de PKN. Met Gods hulp zullen wij blijvend weerspreken en weren alles wat in strijd is met dit belijden.
- Wij erkennen de onveranderde Augsburgse Confessie en de Catechismus van Luther nietsonder meer voor het belijden en het leven in onze gemeente en voor de kerk als geheel, zodat dit ook betrekking heeft op ons woord en werk in de meerdere vergaderingen.
- Wij erkennen en aanvaarden de Theologische Verklaring van Barmen en de Konkordie van Leuvenberg niet als belijdende geschriften in verband met het verstaan van de Bijbel.
- De grondslag van onze gemeente kan onder geen beding worden gewijzigd door besluiten van meerdere ambtelijke vergaderingen van de kerk of de overheid.
- De Heilige Doop wordt bediend aan de kleine kinderen van de gemeente en aan hen, die als kind niet zijn gedoopt en nadat zij belijdenis van het geloof hebben afgelegd.
- Openbare geloofsbelijdenis wordt afgelegd nadat eerst de catechese is gevolgd en door de kerkenraad met bedoelde belijdenis is ingestemd. Na het afleggen van de openbare geloofsbelijdenis is er toelating tot de Tafel des Heeren. De lijn doop - belijdenis - avondmaal wordt vastgehouden.
- Aan het Heilig Avondmaal worden toegelaten alleen zij, die op genoemde wijze belijdenis van hun geloof hebben afgelegd.
- Alleen belijdende mannelijke lidmaten zullen tot de ambten gekozen worden.
- Het actieve kiesrecht berust bij de belijdende leden van de gemeente.

---

²² Notulen "commissie Groei" en geobserveerde reacties tijdens gemeenteavond

- Het huwelijk tussen man en vrouw is een instelling van God naar het getuigenis van de Heilige Schrift. Andere levensverbintenissen dan dit huwelijk zullen niet worden gezegend of geregistreerd.
- De verkiezing van een predikant zal door de kerkenraad geschieden.
- De kerkenraad stelt vast wie er voorgaat in de eredienst en welke liturgie gebruikt wordt.
- De kerkenraad is verantwoordelijk voor het beleid met betrekking tot gemeentebouw.
- De jarenlange samenwerking met de modaliteitorganisaties zoals Gereformeerde Bond (GB), Gereformeerde Zendingsbond (GZB), Hervormd Gereformeerde Jeugdbond (HGJB), Inwendige Zendingsbond (IZB) zal ook in de PKN voortgezet worden.
- De vereniging van kerken betreft de landelijke kerk. De hervormde gemeente Woudenberg, wijkgemeente I blijft een hervormde gemeente binnen de PKN en zal zich plaatselijk niet verenigen met de Protestantse Gemeente De Voorhof.

Met inachtneming van het bovenstaande geeft de wijkkerkenraad leiding aan het leven en werken van de wijkgemeente."²³

3.3.4 Beleid en visie

De beide wijkgemeenten hebben hun eigen beleid en visie. De identiteit van beide wijken ligt in de Heilige Schrift en in de drie-enige God.

In de loop van de tijd is besloten dat wijk 1 de 'klassiek gereformeerde' lijn volgt en is hiermee iets meer behoudend dan wijk 2. In wijk 2 worden wat andere accenten gelegd die meer vernieuwend zijn. Voorbeelden hiervan zijn: ritmisch gaan zingen, kinderen met de doop mogen naar voren.

In het beleidsplan van wijk 1 wordt het volgende geformuleerd:

"De visie en missie van de wijkkerkenraad komen op uit het geloof dat de wijkgemeente een gemeente van Christus is die, geroepen tot eenheid, getuigenis en dienst, samenkomt rondom Woord en Sacramenten. De wijkgemeente is allereerst en bovenal een christelijke gemeente. Dat is principieel het uitgangspunt. Daarom kunnen wij en willen wij alleen over de christelijke gemeente spreken zoals Christus haar ziet. Christus is het Hoofd van de gemeente. De gemeente is in oorsprong, ontwikkeling en doel het eigendom van Christus en niet het eigendom van mensen. Ze bestaat allereerst ten behoeve van haar Hoofd, tot eer van God.

Daarnaast is er de roeping tot getuigenis en dienst in deze wereld.

Het is het diepste verlangen van de wijkkerkenraad om in vertrouwen en gehoorzaamheid de wijkgemeente te brengen tot en te bewaren bij haar wezen: gemeente van Christus. Een heldere spiegel wordt ons voorgehouden in Handelingen 2: 42 – 47. Daarom zal het Woord van God, de Heilige Schrift, voluit centraal staan. De wijkgemeente heeft haar bestaan aan de verkondiging van het Woord te danken. Het is een blijvende verwondering dat Christus ook in Woudenberg door Zijn Geest en Woord Zich een gemeente vergadert, beschermt en onderhoudt."²⁴

²³ Wijkkerkenraad wijk 2 Hervormde Gemeente Woudenberg, *'Onderling betrokken, naar buiten bewogen' Beleidsplan 2009-2012 wijkgemeente II, voorlopige definitieve versie maart 2009*, pp 8-9. Wijkkerkenraad wijk 1 Hervormde Gemeente Woudenberg, *Beleidsplan 2009-2012 Hervormde Gemeente Woudenberg wijkgemeente I*, pp 7-8

²⁴ Wijkkerkenraad wijk 1 Hervormde Gemeente Woudenberg, *Beleidsplan 2009-2012 Hervormde Gemeente Woudenberg wijkgemeente I*, p. 5

Wijk 2 geeft in het beleidsplan dat de gemeente niet het werk van mensen is, maar dat zij de 'gemeente des Heeren' is. De gemeente is nog niet volmaakt en heeft haar einddoel niet bereikt, ze is onderweg. De fundering van de gemeente is Christus. De oproep tot geloof en bekering speelt hierin een belangrijke rol. De prediking moet dan ook doortrokken zijn van de oproep tot geloof in Christus te komen en de weg van bekering en heiliging in navolging van de Heere te gaan.

Verder wordt aangegeven dat men een open en bewogen gemeente wil zijn. Hierin speelt het Evangelie doorgeven aan de jongeren een belangrijke rol. En het getuigen door woord en daad in het dorp is hier ook onderdeel van. De nadruk ligt op de onderlinge betrokkenheid en de bewogenheid met de mensen van buiten.²⁵

3.3.5 Commissie Groei

De "Commissie Groei" is een commissie die in 2007 is begonnen met de opdracht van de AK onderzoek te doen naar de mogelijkheden van groei aan de oostkant van Woudenberg. In de commissie namen kerkenraadsleden uit beide wijkkerkenraden deel. Eerst heeft men met elkaar besproken hoe men over de groei aan de oostkant dacht en wat de gemeente daarin zou kunnen betekenen. Men heeft hier met elkaar over gesproken om met elkaar tot één verhaal te komen. In de loop van het proces is dhr. A. Peters als gemeenteadviseur van de PKN in de arm genomen.

Een belangrijk moment in het proces van de commissie was een weekend naar Doorn met alle kerkenraadsleden. Men heeft toen met elkaar een bezinning gehouden over het missionaire werk en de mogelijkheden voor de oostkant van Woudenberg. Als commissie is men tot de conclusie gekomen dat een steunpunt aan de oostkant van Woudenberg noodzakelijk is. Hiermee wordt geen kerkgebouw bedoeld maar een zalencentrum waar activiteiten georganiseerd kunnen worden.

Vragen waar men zich mee beziggehouden heeft zijn: Hoe krijgen we voldoende draagvlak? Hoe komen we het daarover eens?

In juni 2008 werd een gemeenteavond over het onderwerp gehouden, toen bleek dat het een gevoelig onderwerp. Een deel van de gemeenteleden heeft toen het zo opgevat dat er sprake zou zijn van een tweede kerkgebouw voor de leden van wijk 2, dit is toen op veel weerstand gestuit. De commissie heeft zich er vervolgens op gericht dit beeld bij de mensen te doen veranderen, zodat men begrijpt dat het om een steunpunt gaat en niet om een volwaardig kerkgebouw.

Uiteindelijk is de "Commissie Groei" tot een eindconclusie gekomen en heeft een adviesdocument geschreven voor de AK. Hiermee is de taak van de commissie afgelopen en is zij opgeheven. In het einddocument staat beschreven dat een steunpunt mogelijk is en welke stappen de AK verder moet ondernemen. Onder ander hoe men richting de gemeente moet communiceren, door middel van verschillende avonden te beleggen en zich te richten op verschillende doelgroepen in de gemeente zoals: kringen, jongeren, catechese enz.

3.4 Huidige context

In de vorige paragraaf is beschreven welke kerkelijke gemeenten naast de Hervormde Gemeente nog meer heeft. In deze paragraaf wordt dieper ingegaan op wat dit betekent voor de context van de kerk. De Hervormde Gemeente ligt qua kerkelijke ligging ongeveer in het midden vergeleken met de andere kerken in Woudenberg. Zo kent men een Evangeliegemeente en een Protestantse Gemeente, deze kerken liggen wat signatuur betreft links van het midden. De Evangeliegemeente behoort op landelijk niveau tot de

---

²⁵ Wijkkerkenraad wijk 2 Hervormde Gemeente Woudenberg, 'Onderling betrokken, naar buiten bewogen' Beleidsplan 2009-2012 wijkgemeente II, voorlopige definitieve versie maart 2009, pp 6-7

Rafaëlgemeenten en is een charismatische gemeente. Men heeft een identiteit en visie die op bepaalde vlakken sterk afwijkt van de visie en identiteit van de Hervormde Gemeente. Het komt voor dat men vanuit de Hervormde Gemeente overgaat naar de Evangeliegemeente Nieuw Leven, maar dit is eerder een uitzondering dan een regel. De Protestantse Gemeente is ook een traditionele gemeente, maar dan in de midden-orthodoxe hoek. Vanuit de Hervormde Gemeente is in de afgelopen jaren een aantal leden overgegaan naar "De Voorhof", maar ook dit is iets wat niet vaak voorkomt. Andersom geldt hetzelfde.

De Oud Gereformeerde Gemeente in Nederland behoort tot een wat "zwaardere" kerk. Deze kerk staat binnen Woudenberg erg op zichzelf. Met deze gemeente is eigenlijk geen contact. Als laatste van de protestantse kerken is in Woudenberg een Hersteld Hervormde Kerk, deze is na 1 mei 2004 ontstaan uit de Hervormde Gemeente van Woudenberg. Omdat toentertijd dit niet zonder strubbelingen en verwijten over en weer is gegaan is met deze gemeente geen nauwe verbondenheid of samenwerking. De vrouwenvereniging is in principe de enige vereniging waar leden toe behoren van beide kerken.

Naast de protestantse gemeenten kent Woudenberg dus nog een Rooms-katholieke gemeente. Met deze kerk heeft men vanuit de Hervormde Gemeente ook geen contact. Daarnaast komt ook niet voor dat men van de ene kerk over gaat naar de andere kerk.

Wat identiteit betreft liggen de Hersteld Hervormde Kerk en de Hervormde Gemeente het dichtst bij elkaar, maar gezien de geschiedenis en scheiding in 2004 ligt een samenwerking in de nabije toekomst niet voor de hand, ook niet op het gebied van missionair werk. Wel is deze gemeente de grootste "concurrent" als we spreken over de gemeenteleden, overstap tussen deze twee gemeente komt namelijk wel eens voor.

Gezien de andere kerkelijke gemeentes sterk verschillen van identiteit is een nauwe samenwerking, ook niet wat missionair werk betreft, niet een logische keuze. Men zou in de toekomst hier wel toe kunnen besluiten, maar dit zal waarschijnlijk gepaard gaan met veel overleg en het maken van duidelijke afspraken.

Van concurrentie is naast de Hersteld Hervormde Kerk ook niet direct sprake aangezien de verschillen tussen de stromingen vrij groot zijn.

4. Verslag interviews

Voor het onderzoek zijn verschillende personen geïnterviewd, de meesten van hen hebben een sleutelrol in de Hervormde Gemeente van Woudenberg. Daarnaast is een aantal mensen geïnterviewd van buiten de gemeente die iets kunnen zeggen over missionair werk, waaronder twee missionaire werkers. De interviews zijn zoveel mogelijk aan het begin van het onderzoek gehouden, zodat in de enquête de informatie hieruit gebruikt kan worden en vragen mede hierop gebaseerd konden worden.

Voor het interviewen van deze mensen is gekozen om verschillende redenen. De mensen uit de gemeente zelf zijn vooral geïnterviewd om een beter beeld te krijgen van de rol die de Commissie Groei heeft gehad, maar ook hoe men staat tegenover de plannen.

De mensen van buiten de gemeente zijn vooral geïnterviewd om meer zicht te krijgen op de mogelijkheden van missionair werk en welke aandachtspunten er zijn bij het opzetten van missionair werk.

Hieronder volgt eerst een overzicht van de geïnterviewden, met daarbij korte informatie over de personen. Daarna wordt een samenvatting van de interviews gegeven, waarin per interview de hoofdlijnen beschreven zullen worden. Als laatste wordt een conclusie gemaakt en aandachtspunten genoemd die uit de interviews voortkomen.

In de bijlagen is een uitwerking van de hele interviews te vinden.

4.1 Overzicht geïnterviewden

Iwan Dekker: missionair toeruster bij de IZB. Dit interview was gericht op het krijgen van informatie over welke zaken belangrijk zijn bij een onderzoek en welke aandachtspunten voor de gemeente van belang zijn in het kader van missionair werk. Daarnaast was dit gesprek bedoeld om te kijken op welke manier de IZB nog van betekenis kan zijn in het project.

Dhr. A. Peters: gemeenteadviseur vanuit de PKN. Dhr. A. Peters is als consulent actief geweest in de Hervormde Gemeente van Woudenberg en heeft het werk van Commissie Groei begeleidt. Hij weet veel over de situatie in Woudenberg. Hij is geïnterviewd omdat hij buitenstaander is, maar toch de situatie van binnenuit kent. Het interview was gericht op het krijgen van informatie over de huidige situatie in Woudenberg, wat Commissie Groei gedaan en bereikt heeft, welke aandachtspunten en zaken belangrijk zijn voor de gemeente als men verdere stappen onderneemt, maar ook welke dingen belangrijk zijn voor het interviews.

Martin van Dam: Missionair werker in Sprang-Capelle. Sprang-Capelle is een dorp in Noord-Brabant waar de afgelopen jaar veel nieuwbouw is gekomen. Vanuit de Hervormde Gemeente is men na gaan denken over de mogelijkheden missionair te zijn in de nieuwbouw en Martin van Dam is hier vervolgens aan de slag gegaan. In het interview is gevraagd wat voor gemeente Sprang-Capelle is, hoe men het missionaire werk heeft aangepakt en welke aandachtspunten en tips hij heeft voor de Hervormde Gemeente van Woudenberg op het gebied van missionairwerk.

Henk den Breejen: Missionair werker in Bergschenhoek. Bergschenhoek is een dorp onder de rook van Rotterdam waar de afgelopen jaren veel nieuwbouw is gekomen. Vanuit de Hervormde Gemeente is men na gaan denken over de mogelijkheden missionair te zijn in de nieuwbouw en Martin van Dam is hier vervolgens aan de slag gegaan. In het interview is gevraagd wat voor gemeente Bergschenhoek is, hoe men het missionaire werk heeft aangepakt en welke aandachtspunten en tips hij heeft voor de Hervormde Gemeente van Woudenberg op het gebied van missionair werk.

Dhr. J. van der Lee: Ouderling van de Hervormde Gemeente. Dhr. Van der Lee was lid van de Commissie Groei. Het gesprek met hem ging over de commissie, die activiteiten die men heeft ondernomen, wat men besproken heeft en de besluiten die genomen zijn.

Dhr. A. van der Born: Ouderling van de Hervormde Gemeente. Dhr. Van der Born was lid van de Commissie Groei. Het gesprek met hem ging over de commissie, die activiteiten die men heeft ondernomen, wat men besproken heeft en de besluiten die genomen zijn.

Dhr. H. Veldhuizen: Evangelisatie-ouderling van wijk 1. In het gesprek met Dhr. Veldhuizen is aan de orde gekomen welke activiteiten men momenteel heeft als evangelisatiecommissie, waar men verder mee bezig is, welke activiteiten in ontwikkeling zijn en hoe men staat tegenover de plannen om een steunpunt te beginnen.

Dhr. O. Honders: Evangelisatie-ouderling van wijk 2. In het interview met Dhr. Honders is besproken welke missionaire activiteiten men momenteel heeft in wijk 2 en waar men op dit moment mee bezig is. Ook is aan de orde gekomen hoe hij staat tegenover het steunpunt en hoe hij de huidige ontwikkelingen ziet.

Dhr. J. van Dam: Diaken van de Hervormde Gemeente. Met Dhr. Van Dam is in het interview besproken hoe men vanuit de diaconie tegenover het steunpunt staat en op welke manier het steunpunt van belang kan zijn voor de diaconie en hoe de diaconie van het steunpunt gebruik zou kunnen maken.

4.2 Aandachtspunten en conclusies

Uit de interviews kunnen een aantal aandachtspunten en conclusies gehaald worden. Hieronder wordt weergegeven welke aandachtspunten in de interviews naar voren komen voor het missionaire werk en een aantal conclusies. Deze worden verdeeld in twee groepen, namelijk de punten die naar voren komen uit de interviews met de mensen van buiten de gemeente en de punten die uit de interviews met de kerkenraadsleden komen.

4.2.1 Interviews met mensen van buiten de gemeente

Een aantal aandachtspunten hebben vooral te maken met het werk in de eigen gemeente. Uit de interviews komt naar voren dat het belangrijk is een visie te hebben als basis. Dhr. Peters noemt dit expliciet en geeft daarbij aan dat het gebrek aan visie mede de oorzaak is van het niet uitvoeren van plannen die op papier staan. Iwan Dekker geeft in het gesprek aan dat een visie als basis nodig is. Dit blijkt ook uit de interviews met de missionaire werkers, zij geven namelijk beiden aan dat ze ook begonnen zijn met visievorming. Vanuit een visie waarin men duidelijk heeft wat men wil en wat het doel is kan verder gewerkt worden. Het is daarbij belangrijk bewust te zijn van de consequenties die het missionaire werk heeft voor de gemeente.

Communiceren met de gemeente en werken aan draagvlak wordt ook zowel door Peters als Dekker genoemd. Daarbij wordt genoemd dat men als commissie of kerkenraad een heel proces is doorgestaan voor men tot een conclusie of product komt. De gemeente mist dit proces en moet daar dus in mee worden genomen en geïnformeerd worden. Door Martin van Dam wordt gezegd dat je met vrijwilligers werkt en dat mensen het druk hebben, je moet dus geduld hebben en er rekening mee houden dat het tijd kost om iets op te zetten. Daarnaast geeft hij aan dat het van belang is te blijven benadrukken wat het missionaire aspect inhoudt en wat het doel is.

Iwan Dekker geeft aan dat het niet mogelijk is gelijk een afgerond plan te hebben voor het missionaire werk. Wel is het mogelijk een stappenplan te maken met daarin de stappen die genomen moeten worden. Door deze stappen te nemen worden de plannen steeds concreter en ontstaat uiteindelijk een concreet en afgerond plan.

Door de missionaire werkers wordt genoemd dat een groep mensen uit de gemeente zich aan het project verbindt. Dit heeft twee voordelen, ten eerste neemt het wat verantwoordelijkheid en last bij de hele gemeente weg. En de groep die zich aan het project verbindt kan investeren in relaties in de wijk. Deze groep mensen bestaat bij voorkeur dan ook uit mensen uit de wijk zelf waar het missionaire werk plaats vindt.

Dit brengt ons bij de aandachtspunten die meer gaan over het missionaire werk zelf. Door iedereen wordt genoemd dat het erg belangrijk is te werken vanuit relaties. De kerk moet beginnen met het leggen van contacten met de bewoners in de wijk. Mensen komen niet uit zichzelf naar (activiteiten van) de kerk, maar men is eerder geneigd te komen als men uitgenodigd wordt door iemand die ze kennen. Daarbij komt dat door het contact met de mensen en door naar hen te luisteren ontdekt kan worden waar behoefte aan is. Henk den Breejen noemt hierbij dat de kerk vanaf het begin contact met de mensen moet leggen en activiteiten moet aanbieden, als dit pas later komt hebben mensen het te druk en is hun agenda al vol gepland met andere dingen.

De kerk moet ook een gezicht hebben in de wijk, ze moet herkenbaar zijn door een gebouw en door een vaste groep mensen. Voor de inwoners is dan duidelijk wat en wie bij de kerk hoort. De gemeente moet in de wijk present zijn en laten zien dat ze er is. Goede PR, die er professioneel uitziet is nodig. Als de PR goed verzorgd is komt het project professioneel over en nodigt het uit om te komen.

Het volgende punt is dat de activiteiten die aangeboden worden moeten aansluiten bij de belevingswereld van de mensen in de wijk. Dit kan ontdekt worden door gesprekken met de mensen. Daarnaast is het goed en enquête in de wijk te houden waarin gevraagd wordt waar men behoefte heeft en voor welk soort activiteiten men interesse heeft. En men moet onderzoeken hoe de mensen van buiten de kerk tegen de kerk aankijken. Iedereen noemt dat het goed is met kinderwerk te beginnen en in te steken op de doelgroep gezinnen, kinderen en jongeren.

Hoewel het belangrijk is te kijken naar de behoefte van de bewoners in de wijk, wil dit niet zeggen dat de kerk met alle trends mee moet gaan. Laagdrempeligheid is belangrijk, maar de grenzen moeten bewaakt worden en men moet daarvoor blijven staan waar de kerk voor staat. Het is niet de bedoeling dingen te gaan doen die niet bij de identiteit van de kerk passen.

Bij alles moeten de mensen in de wijk centraal staan zij zijn de doelgroep en het missionaire werk moet op hun gericht zijn en aansluiten bij hun belevingswereld. Ook moet niet uit het oog verloren worden wat het doel van de activiteiten zijn, zodat het niet uitdraait op een clubje gemeenteleden in de wijk die het erg gezellig heeft met elkaar. We moeten niet te snel denken dat we weinig mensen bereiken, want 3% van 1000 mensen is toch nog een grote groep.

4.2.2 Interviews met kerkenraadsleden

In de interviews met de kerkenraadsleden zijn een aantal punten naar voren gekomen, hieronder worden een aantal aandachtspunten genoemd.

De meesten van de geïnterviewden gaven aan dat gewerkt moet worden aan draagvlak in de gemeente voor het steunpunt. Het is een gevoelig onderwerp en moet met voorzichtigheid behandeld worden. De plannen zijn verschillende doelgroepen in de gemeente te benaderen en met hen in gesprek te gaan, bijvoorbeeld de jongeren, ouderen, kringen enz. Voor een

kerkgebouw blijkt geen draagvlak te zijn, dus men heeft besloten dat het gebouw in de vorm van een steunpunt zal zijn. Hiervoor moet echter ook nog aan draagvlak gewerkt worden.

Door ouderling van den Born wordt aangegeven dat in de gemeente een geestelijke drive aanwezig is en dat men zich steeds meer bewust wordt van het belang van het missionaire werk. Dit wordt ook door diaken van Dam gezegd, hij geeft aan dat veel mensen in hun omgeving al missionair actief zijn.

Door van den Born wordt ook aangegeven dat in principe de gemeente voldoende geld heeft voor een steunpunt. En dat de gemeente veel leden heeft die ideeën hebben en actief bezig willen zijn op het missionaire vlak.

Als zwakke kant noemt hij dat de gemeente een traditionele gemeente is, waarin het moeilijk is dingen te veranderen. Men is niet eenvoudig tot missionaire activiteit te bewegen. Een positieve kant is dat de kerk een prominente plek in het dorp heeft.

Ouderling van der Lee zegt in het interview dat groei twee aspecten heeft en dat dit in de Commissie Groei aan de orde is geweest. Aan de ene kant is er kwalitatieve groei, dat de groei van de geloofsbeleving van de gemeente inhoudt. En aan de andere kant de kwantitatieve groei, het aantal gemeenteleden. Deze twee moeten in balans zijn en beide aandacht krijgen. Het één kan niet zonder het ander.

Over het missionair actief zijn in de nieuwbouwwijk zijn ook een aantal dingen gezegd. Zo wordt genoemd dat het opbouwen van relaties in de wijk van belang is.

Evangelisatie-ouderling Honders heeft gezegd dat we het christen zijn als een levenswijze moten zien. Het moet niet blijven bij de kerkgang, maar het hele leven van een christen moet iets laten zien van het geloof en het evangelie. Dit heeft aantrekkingskracht op mensen. Dit betekent ook omzien naar elkaar en de mensen in de wijk.

Hij ziet als concrete invulling van het missionaire werk in "Het Groene Woud" voor zich dat daar een waaier zal worden uitgedeeld met allerlei activiteiten, dit heeft men ook gedaan in een andere nieuwbouwwijk. Deze activiteiten kunnen erg breed zijn. Hierdoor kan een relatie met de mensen in de wijk ontstaan. En in de loop van de tijd kunnen activiteiten een steeds specifiek evangeliserend karakter krijgen.

De andere evangelisatie-ouderling noemt het belang van gastvrij zijn als gemeente en ervoor zorgen dat de kerkdiensten openstaan voor mensen van buiten. Dit betekend dat bepaalde zaken in de dienst begrijpelijker moeten worden gemaakt voor een buitenstaander.

Hij geeft ook aan dat het evangelisatiewerk in de nieuwbouwwijken valt onder het gebied van wijk 2. De verantwoording voor het werk daar en dus ook in het steunpunt zal dan ook als eerste bij deze wijk rusten. De gemeenteleden uit wijk 1 zullen echter ook bij het missionaire werk betrokken worden, want het is ook iets van wijk 1. Wijk 1 heeft daarnaast echter missionaire activiteiten in de eigen wijk waar men de verantwoording voor heeft.

Diaken, dhr. Van Dam, geeft duidelijk aan dat hij niet direct een rol voor de diaconie in het steunpunt ziet. De diaconie is er echt voor mensen met problemen op financieel of sociaal gebied. Een opvoedingscursus wordt ook niet direct als iets van de diaconie gezien, tenzij in de wijk duidelijk een problematiek is op dit gebied.

4.2.3 Conclusies

Uit de interviews blijkt dat iedereen weer andere dingen noemt en iedereen zijn eigen aandachtspunten heeft.

Wat duidelijk naar voren komt is dat een visie als basis noodzakelijk is.

Het creëren van draagvlak wordt door iedereen als belangrijk gezien en daar gaat de gemeente ook eerst mee aan de slag. Daarbij is communicatie en de gemeente meenemen in het proces nodig.

Het werken vanuit relatie wordt vaak genoemd, met name door de mensen van buiten de gemeente, maar ook een aantal kerkenraadsleden geven aan dat dit belangrijk is. Het belang van een steunpunt wordt onderstreept door de missionaire werkers die aangeven dat de kerk present moet zijn in een wijk en een gezicht moet hebben. De kerk moet herkenbaar aanwezig zijn.

Het belang van activiteiten die aansluiten bij de inwoners van de wijk wordt vooral genoemd door de geïnterviewden uit de eerste groep. Maar de kerkenraadsleden zeggen in de interviews ook dat het belangrijk is aan te sluiten bij de mensen. Een evangelisatie-ouderling komt al met concrete ideeën voor een mogelijke invulling van het missionaire werk.

Voordat men aan de slag gaat is het echter belangrijk te kijken naar de behoefte van de mensen in de wijk. De meeste kerkenraadsleden spreken hier niet over, maar door de anderen wordt aangegeven dat dit onmisbaar is.

Laagdrempelig betekend niet met alle trends meegaan, de kerk moet zijn eigen identiteit en grenzen bewaken. Als men missionair werk doet moet hiervoor draagvlak zijn in de gemeente, het moet aansluiten bij de behoefte van de mensen in de wijk en het moet passen bij de identiteit van de kerk.

4.2.4 Aandachtspunten

Voordat de gemeente begint met nieuw missionair moet eerst een duidelijke visie aanwezig zijn. Dit is noodzakelijk als basis. Als een visie aanwezig is dan is het doel duidelijk en staan alle neuzen dezelfde kant uit. Vanuit een visie en doel kan verder nagedacht worden over de manier hoe deze visie gerealiseerd kan worden.

Wanneer een duidelijke visie aanwezig is worden plannen ook sneller daadwerkelijk uitgevoerd en blijft het niet alleen bij woorden op papier.

Naast een visie is voldoende draagvlak in de gemeente noodzakelijk. Aan het draagvlak en communicatie moet steeds weer gewerkt worden. Deze twee zaken hangen met elkaar samen. Een goede communicatie richting de gemeenteleden vergroot het draagvlak. Als de gemeente wat de plannen zijn van de kerkenraad of commissie en als men ook weet hoe men hiertoe gekomen is zal het draagvlak groter zijn, dan wanneer de gemeenteleden in onwetendheid blijven.

Bij de communicatie moeten niet alleen de besluiten, conclusies en plannen verteld worden. De gemeente maakt het proces dat de kerkenraad doormaakt niet mee, dus de gemeenteleden moeten hier in meegenomen worden. Dit kan door de mensen regelmatig op de hoogte te houden van het verloop, of door bij de eindresultaten ook te vermelden hoe men hiertoe gekomen is.

Als het gaat om de uitvoering van missionair werk is het belangrijk te werken vanuit relaties. Bij de meeste mensen die tot geloof komen is dit vanuit de relatie met een christen. Daarnaast neemt men ook eerder iets van een bekende aan, dan van een vreemde. De gemeenteleden moeten dus ook het contact aangaan met niet-christenen en een relatie opbouwen.

Voor de kerk is het belangrijk duidelijk en herkenbaar present te zijn in de wijk, door middel van gebouw en mensen. De kerk moet laten zien dat zij er ook is. En de mensen in de wijk moeten weten welke mensen en welk gebouw bij de kerk horen, zodat ze weten waar en bij wie ze moeten zijn.

Voor het starten van activiteiten is het goed onderzoek te doen naar de behoefte van de doelgroep. Dit kan door middel van een enquête in de wijk. Gevraagd kan worden voor welke doelgroep activiteiten nodig zijn, wat voor soort activiteiten men graag wil en wanneer

men daar tijd voor heeft. De kerk kan wel leuke activiteiten bedenken, maar als de mensen in de wijk deze activiteiten niet aanspreken zullen ze ook niet komen.

Het is niet mogelijk direct een afgerond plan te hebben waarin alle details zijn uitgewerkt. Eerst moet een stappenplan gemaakt worden met welke stappen ondernomen moeten worden voor het missionaire werk van start kan gaan. Op deze manier kan naar een uiteindelijk concreet plan toe gewerkt worden.

5. Uitslagen en conclusies van de enquête

In de gemeente is een enquête gehouden onder 200 belijdende leden, gezien de gemeente ruim 800 belijdende leden heeft is dit een representatief aantal. Gekozen is voor belijdende leden omdat hieronder een uiteenlopende groep mensen valt, ouderen en jongeren, betrokken en minder betrokken gemeenteleden, actieve en minder actieve mensen enz. Daarnaast was het eerste doel van de enquête het draagvlak voor het missionaire werk in de gemeente onderzoeken en dan in het bijzonder het missionaire werk aan de oostkant van Woudenberg. Voor het missionaire werk is men afhankelijk van de meelevende gemeenteleden en deze vinden we vooral onder de belijdende leden, men moet het van deze groep hebben en niet van de randkerkelijke mensen.

In de bijlage is de hele vragenlijst te vinden, daarbij is ook een verantwoording voor de inhoud en opzet van de enquête opgenomen. De uitslag van de enquête is hier ook terug te vinden, waarbij de antwoorden op alle vragen in grafieken zijn weergegeven.

Van de 200 verspreide enquêtes zijn 149 enquêtes ingevuld, dit houdt een respons van 75% in. Een aantal zijn afgevallen doordat men niet (meer) bij de kerk betrokken is, hierbij spreken we over ongeveer 5%. Daarnaast is opvallend dat meer vrouwen dan mannen de enquête hebben ingevuld, terwijl het aantal enquêtes dat vrouwen en mannen ontvangen hebben ongeveer gelijk was. Nu heb ik de antwoorden die mannen en vrouwen gaven met elkaar vergeleken en daaruit bleek dat hierin weinig verschil zit. Daarnaast hebben in wijk 1 en wijk 2 een evenredig aantal mensen de enquête ingevuld.

Wijk	Aantal dat enquête heeft ontvangen	Aantal dat enquête heeft ingevuld	Percentage
Wijk 1	115	84	74%
Wijk 2	85	65	76%

Wat betreft de leeftijd is de verhouding bij de respondenten in de leeftijd vrijwel gelijk aan de verhouding van de leeftijd van de mensen die op de lijst stonden.

Leeftijd	Percentage in ledenbestand	Percentage respondenten
Jonger dan 25	7.7 %	11.4%
26-40	21.7%	20.8%
41-65	51.8%	51.6%
Ouder dan 65	18.8%	16%

Of vooral mensen die juist positief of negatief aan het draagvlak voor missionair werk meewerken de enquête wel of niet hebben ingevuld kan ik niet zeggen. Maar uit de antwoorden blijkt dat in ieder geval beide groepen vertegenwoordigd zijn: zowel mensen die missionair bewust zijn als niet, mensen die een steunpunt wel zien zitten, maar ook mensen die er het nut niet van in zien. Mensen die wel missionair actief zijn en mensen die dit niet zijn. In ieder geval zijn alle meningen vertegenwoordigd.

In dit hoofdstuk zullen de conclusies uit de enquête worden getrokken. Eerst worden de conclusies getrokken uit de antwoorden op zichzelf. Daarna kijken we of tussen verschillende vragen verbanden op te merken zijn.

5.1 Conclusies uit de vragen

Hieronder staat een samenvatting met de belangrijkste conclusies uit de enquête. Voor meer achtergrondinformatie wordt u verwezen naar de bijlagen daar kunt u van alle meerkeuze vragen grafieken vinden en een uitgebreidere conclusie.

5.1.1 Algemene vragen

Bij de eerste vraag valt op dat duidelijk meer vrouwen dan mannen de enquête ingevuld hebben terwijl de enquête naar ongeveer evenveel vrouwen als mannen is gestuurd. Bij de antwoorden is er echter weinig verschillen tussen de mannen en vrouwen, dus kunnen we de enquête toch als representatief beschouwen.

Bij de vraag of men voorkeur heeft voor een bepaalde wijk geeft bijna iedereen aan geen voorkeur te hebben. Wel hebben meer mensen een voorkeur voor wijk 1 dan voor wijk 2, vooral de leden van wijk 1.

Bij de frequentie van het kerkbezoek valt op dat bijna 40% van de ondervraagden één keer per zondag naar de kerk gaat, dit komt overeen met hetgeen dat in de praktijk wordt opgemerkt.

5.1.2 Missionair bewustzijn

Bijna iedereen, namelijk 138 van de geënquêteerden, geeft aan dat evangelisatie die taak is van iedere christen. Als echter gevraagd wordt in hoeverre men de roeping ervaart missionair te zijn geven 37 mensen aan dit sterk te ervaren en 133 ervaren dit matig.

Daarnaast geeft 11% van de ondervraagden aan die roeping niet te ervaren.

Opvallend is dan dat meer mensen, 21% van de ondervraagden aangeeft niet actief te zijn op het missionaire vlak, dus een aantal van de mensen die wel (matig) de roeping ervaart is toch niet actief. Degenen die wel missionair actief zijn doen dit vooral door het contact in het dagelijkse leven met de niet-christelijke mensen die men tegen komt.

De meeste geënquêteerden geven aan wel regelmatig in contact te komen met niet-christenen, gesprekken over het geloof vinden vooral plaats als de gelegenheid zich voordoet.

Van de ondervraagden geven 112 mensen aan dat ze vinden dat er voldoende activiteiten zijn om iemand van buiten uit te nodigen, rest wel de vraag waarom bij de meeste activiteiten alleen mensen uit de gemeente komen. Maar 53 geënquêteerden geven aan dat meer of andere activiteiten waarvoor ze niet-christenen kunnen uitnodigen wel nodig zijn.

De Bijbelgedeeltes die de meeste mensen aanspreken als het gaat om missionaire werk zijn het gedeelte uit Mattheüs 28, waarin het zendingsbevel staat, missionair werk als opdracht. Daarnaast wordt het gedeelte uit 1 Petr. 3:8-17 veel genoemd, hierin staat dat we rekenschap moeten afleggen van de hoop die in ons is als daarnaar gevraagd wordt. Een christelijke levensstijl waardoor men kan getuigen en als men gevraagd wordt legt men uit waarom men zo leeft.

De meeste gemeenteleden vinden dat we moeten evangeliseren voor het behoud van de mensen en vanwege de eer van God. Maar ook de meerwaarde die het geloof hier op aarde geeft en de uitbreiding van het Koninkrijk van God wordt wel genoemd.

5.1.3 De gemeente

De meeste ondervraagden geven aan de gemeente als een kudde schapen te zien, ook het lichaam wordt veel genoemd. Opvallend is dat bij het ideale beeld veel minder mensen een kudde schapen noemen. Veel gemeenteleden zien de gemeente dus wel als een kudde, maar zou het graag anders zien. Bij het ideale beeld worden voornamelijk de leesbare brief en een groeiende en bloeiende struik genoemd.

Als gevraagd wordt naar het beeld dat niet-christenen volgens de ondervraagden van christenen hebben, zijn de twee meest genoemde typering negatief, namelijk: mensen met achterhaalde ideeën en mensen die alleen op hun eigen clubje zijn gericht. Maar daaropvolgend wordt ook aangegeven dat men juist denkt dat christenen worden gezien als mensen die betrokken zijn op de mensen uit hun omgeving.

Maar de meeste ondervraagden denken dat men vooral negatief naar christenen kijkt. Bij de vraag hoe men naar de gemeente kijkt wordt veel genoemd dat het een gemeenschap is met ouderwetse gewoontes, die komt overeen met het antwoord dat christenen mensen met achterhaalde ideeën zijn. Ook wordt vrij vaak genoemd dat niet-christenen de gemeente waarschijnlijk een gesloten gemeenschap vinden, maar ook dat de leden van de gemeenschap betrokken zijn op elkaar, dit komt weer overeen met het antwoord dat christenen vooral op hun eigen clubje zijn gericht.

Van de geënquêteerden vinden 86 mensen dat bepaalde dingen in de gemeente anders zouden moeten gaan, de overige 63 vinden niet dat veranderingen nodig zijn. De redenen die bij het laatste worden gegeven worden alle ongeveer evenveel genoemd. Men benoemt dat veranderingen nog geen verbetering hoeven te betekenen, of dat we moeten oppassen voor wereldgelijkvormigheid. De belangrijkste reden voor verandering is dat de kerk aantrekkelijker moet worden.

Doorgevraagd naar concrete veranderingen, wordt vooral genoemd dat de kerkdiensten meer moeten openstaan voor buitenstaanders. Het antwoord 'anders nl.' wordt ook veel aangekruist, hier worden wel een aantal opmerkingen geplaatst, maar opvallende zaken komen hierbij niet naar voren. Daarnaast worden meer diepgang en een meer eenheid veel genoemd. Opvallend is dat als concrete zaken genoemd worden meer mensen vinden dat bepaalde dingen in de gemeente moeten veranderen, echter de veranderingen die men nodig vindt zijn lang niet altijd op het missionaire werk gericht.

Als gevraagd wordt welk beeld men heeft van een missionaire gemeente wordt door 109 mensen genoemd dat een missionaire gemeente een gemeente waar buitenstaanders zich welkom voelen, dit antwoord springt dan ook ver boven de andere uit. Namelijk ongeveer 75% kiest voor dit antwoord, tegenover maximaal 31% bij de andere mogelijkheden. Een gemeente met veel missionaire activiteiten maakt volgens de meeste ondervraagden een gemeente nog niet missionair aangezien slechts 14% deze optie heeft genoemd.

5.1.4 Huidig missionair werk

Bij de gemeenteleden is een redelijke bekendheid van de missionaire activiteiten, hoewel maar 66 van de ondervraagden alle activiteiten kennen. Maar bijna alle mensen kennen wel meerdere missionaire activiteiten. Hieruit blijkt dus, dat meer gewerkt mag worden aan de bekendheid van het missionaire werk en de specifieke activiteiten.

Van de activiteiten zijn mensen vooral positief over de Vakantie Bijbelweek, Dabar en de Volkskerstzang, maar ook de Emmaüscursus wordt vrij positief beoordeeld.

Wat erg opvalt is het verschil tussen het cijfer dat men voor de activiteit opzich geeft en in hoeverre men denkt dat er daadwerkelijk niet-christenen mee worden bereikt, voor het laatste geeft men namelijk aanzienlijk lagere cijfers. Alleen de Volkskerstzang en Dabar

scoren bij het tweede punt goed. Voornamelijk Kompas en de Emmaüscursus krijgen lage cijfers als het gaat om de vraag of daadwerkelijk niet-christen bereikt worden. Maar ook de Vakantie Bijbelweek en Actie Thuiskomen scoren hier niet hoog.

Het grootste deel van de ondervraagden vindt dat er voldoende missionaire activiteiten zijn. Slechts 2 mensen geven aan dat ze vinden dat er teveel activiteiten zijn, maar daarentegen zijn 22 ondervraagden van mening dat er te weinig activiteiten zijn. Verreweg de meeste mensen zijn dus van mening dat het aantal activiteiten prima is. Draagvlak voor meer activiteiten is dus niet aanwezig. Wel zouden de bestaande activiteiten nader bekeken mogen worden of ze wel het doel waarmee ze zijn opgestart daadwerkelijk bereiken. Gekeken kan worden of bepaalde activiteiten aangepast of uitgebouwd kunnen en/of moeten worden of zelfs vervangen voor een andere activiteit.

5.1.5 Plannen aan de oostkant van Woudenberg

Van de geënquêteerden geven 73 mensen aan dat ze nooit naar een avond over het onderwerp het steunpunt zijn geweest. En slechts 14 mensen geeft aan 3 keer naar een bijeenkomst te zijn gegaan.

De meesten mensen die niet zijn gegaan noemen vooral als reden geen tijd of geen interesse. Daarnaast wordt als reden genoemd dat de echtgenoot is gegaan of dat men een andere afspraak had. Opvallend is dat een aantal mensen uit wijk 1 aangeeft niet gegaan te zijn, omdat ze dachten dat het alleen voor wijk 2 was bedoeld. Zie hiervoor de bijlage met daarin de antwoorden op de open vragen.

De meesten vinden het belangrijk tot zeer belangrijk het evangelie te verkondigen, dit is ook het geval wanneer gevraagd of men het belangrijk vindt dat de kerk missionair actief is. Als echter gevraagd wordt hoe belangrijk men het vindt persoonlijk missionair actief te zijn dan wordt een neutraler antwoord gegeven. Men vindt missionair werk belangrijk, maar als men het zelf moet doen vind men het toch minder belangrijk. Misschien dat het dan te dicht bij komt, of ervaart men persoonlijk niet zo sterk de roeping te evangeliseren.

De mensen opzoeken waar ze zijn vinden ook de meeste ondervraagden belangrijk tot zeer belangrijk. Bij de vraag of men een steunpunt aan de oostkant belangrijk vindt geven 26 personen aan dit niet belangrijk te vinden. Daarnaast nemen hier meer mensen een neutraal standpunt in. Dit geeft aan dat missionair werk (door de kerk) wel belangrijk wordt gevonden, maar dat dit niet voor iedereen betekend dat een steunpunt ook belangrijk is. Anders gesteld: mensen die negatief tegenover het steunpunt staan, kunnen wel positief tegenover missionair werk door de gemeente staan.

Misschien wel de belangrijkste vraag, in ieder geval de kernvraag: Vindt u het steunpunt zinvol. Tweederde van de ondervraagden geeft aan een steunpunt zinvol te vinden. Van de 149 mensen vinden echter 37 mensen het steunpunt niet zinvol.

Een kwart van de geënquêteerden staat dus negatief tegenover het steunpunt. Maar aan de andere kant is een groot deel wel positief. In principe zijn hierdoor genoeg mensen om voor voldoende draagvlak te zorgen. Maar men moet wel rekening houden met de groep die het steunpunt op dit moment niet zinvol vindt. Daarnaast geeft 10% aan geen mening te hebben.

Ver weg het meest genoemde bezwaar is dat het voor verwijdering tussen de twee wijken vormt, door 46% wordt dit namelijk genoemd. Daarbij speelt waarschijnlijk mee dat een deel van de geënquêteerden bij het gebouw nog steeds het beeld heeft van een tweede kerkgebouw waar wijk 2 diensten zal houden.

Als reden voor een steunpunt wordt door de meeste mensen genoemd dat het belangrijk is als kerk in de nieuwbouwwijken aanwezig te zijn. Daarnaast wordt ook het praktische argument dat Eben Haëzer te klein is veel genoemd.

Van de ondervraagden geven 60 mensen aan geen bezwaren te zien voor het steunpunt, daar tegenover zien 39 mensen geen reden voor het steunpunt.

Over de verschillende mogelijke activiteiten wordt verschillende gedacht, bepaalde activiteiten worden heel positief beoordeeld andere minder positief, maar overwegend wordt voor de activiteiten een 3 of hoger gegeven. Alle activiteiten komen gemiddeld boven een 3 uit.

Activiteiten die vooral positief worden beoordeeld zijn: het kinderwerk, Alpha- en Emmaüs cursus, inloopochtend/middag, ontmoetingsplek voor jongeren en een pastoraal spreekuur. Bij de vraag waar mensen willen helpen worden vooral de inloopochtend/middag en de jongerenactiviteit vaak genoemd.

Maar ook het kinderwerk en de Alpha- en Emmaüscursus worden veel genoemd. Opvallend is dat vrij veel mensen aangeven te willen helpen bij de sportactiviteit terwijl deze bij de eerdere vraag juist niet zo hoog wordt beoordeeld.

In principe zijn er bij alle activiteiten mensen die aangeven dat ze daarbij zouden willen helpen. Omdat mensen echter meerdere antwoorden konden geven geeft het aantal mensen bij een activiteit niet aan dat ook zoveel mensen inzet baar zijn. Maar bij de start zullen ook niet direct zoveel activiteiten draaien.

Van de ondervraagden geeft in ieder geval een derde aan bereid te zijn energie en tijd te steken in het missionaire werk van de gemeente.

Maar op basis van deze vragen kunnen we zeggen dat er voldoende draagkracht is voor een aantal activiteiten.

De meeste van degenen die wel willen helpen geven aan 's avonds tijd te hebben. Maar ook 's morgens en 's middags zijn mensen beschikbaar. Dus op elk dagdeel van de dag zijn mensen bereid mee te werken met een activiteit.

Mensen konden ook aangeven wat voor bezigheden men graag zou doen, hieruit bleek dat iedereen een eigen voorkeur heeft. Maar het ontvangen van mensen en met hen in gesprek gaan werd veel genoemd. Daarnaast vinden veel mensen het leuk iets te organiseren of creatief bezig te zijn. Allemaal vaardigheden die nodig zijn.

Uit het bovenstaande blijkt dat een redelijk deel van de gemeente zich wil inzetten voor het missionaire werk in de gemeente.

5.2 Conclusies uit het vergelijken van vragen

Hieronder worden conclusies getrokken uit het vergelijken van antwoorden op vragen onderling, hierdoor worden verbanden tussen verschillende vragen duidelijk gemaakt. In deze paragraaf worden ook een aantal kruistabellen weergegeven.

5.2.1 Relatie geslacht en steunpunt

Uit nader onderzoek blijkt dat het verschil tussen mannen en vrouwen met betrekking tot het steunpunt zinvol vinden verwaarloosbaar, in verhouding vinden bijna evenveel mannen en vrouwen het steunpunt al dan niet zinvol.

Mannen geven in verhouding wel iets minder vaak aan dat ze mee willen helpen met het missionaire werk in de gemeente, maar ook hier is het verschil niet groot.

Bij de vragen blijkt dat de antwoorden niet afhangen van het geslacht, dus dit maakt dat de enquête ook ondanks het verschil in aantal mannen en vrouwen representatief is.

5.2.2 Relatie wijk en steunpunt

In welke wijk men woont, blijkt ook niet uit te maken voor de antwoorden. Wat echter wel opvalt, is dat de voorkeur voor de diensten van een bepaalde wijk wel verschillen laat zien. Zo geven mensen met een voorkeur vaker aan het steunpunt zinvol te vinden, dan de mensen met een voorkeur voor wijk 1. Bij mensen die geen voorkeur hebben is het beeld gelijk aan dat van het totaal.

Van de 20 mensen met een voorkeur voor de diensten van wijk 2 geven 19 aan het steunpunt zinvol te vinden.

Van de 34 mensen met een voorkeur voor de diensten van wijk 1 geven ook 19 aan het steunpunt zinvol te vinden. Dit is echter maar 56% en dus ongeveer 10% minder dan het percentage van alle ondervraagden die het steunpunt zinvol vinden.

We spreken hier niet over grote groepen mensen, maar het is wel iets wat opvalt.

Voor het onderzoek werd wel aangenomen dat mensen met voorkeur voor een andere wijk dan waar ze in wonen vaker negatief tegenover het steunpunt zouden staan, maar uit de resultaten blijkt deze hypothese niet te kloppen.

Blijkbaar zijn er andere factoren die hierin een grotere rol spelen.

5.2.3 Relatie leeftijd en steunpunt

Van de leeftijdsgroep 41-65 jaar staan in verhouding de minste mensen positief tegenover het steunpunt, namelijk ongeveer 60%. Bij de andere leeftijdsgroepen ligt dat rond de 70%.

5.2.4 Relatie frequentie kerkbezoek en steunpunt

Tussen de frequentie en of men het steunpunt zinvol vindt is ook een verschil te zien, de mensen die twee keer per zondag naar de kerk gaan staan er namelijk iets vaker positiever tegenover. Het verschil tussen deze twee groepen is niet groot, maar wel aanwezig.

Relatie beeld van de ideale gemeente en steunpunt

Beeld van de ideale gemeente	Steunpunt zinvol	Steunpunt niet zinvol
Ark	88%	12%
Lichaam	85%	7%
Kudde schapen	44%	40%
Groeiende en bloeiende struik	65%	30%
Leesbare brief	68%	26%

Hier kunnen we constateren dat mensen met als beeld van de ideale gemeente een kudde schapen hebben het steunpunt minder zinvol vinden.

Bij de vraag op men het belangrijk vindt het evangelie te verkondigen en de mensen op te zoeken waar ze zijn antwoordt de groep relatief gezien niet anders dan de anderen. Maar bij de vraag in hoeverre de kerk missionair actief moet zijn geeft men in verhouding wel wat lagere cijfers. Men is dus niet zozeer minder missionair bewust, maar vindt het steunpunt minder nodig.

Het kan zijn dat men vindt dat het missionaire werk op andere manieren gedaan kan worden. Maar het is mogelijk dat mensen die de ideale gemeente als kudde schapen zien banger zijn voor verwijdering tussen de wijken, dit wordt in ieder geval door 15 mensen aangegeven als argument tegen het steunpunt.

Mensen die als beeld een ark of lichaam hebben staan het meest positief tegenover het steunpunt.

5.2.5 Relatie bezoek gemeente- en/of wijkavond en steunpunt

Hieronder wordt de relatie tussen het aantal bezoeken van een gemeente- en/of wijkavond over het onderwerp en het steunpunt wel of niet zinvol vinden.

Aantal keer avond bezocht	Steunpunt zinvol	Steunpunt niet zinvol
Nooit	63%	29%
1 keer	60%	39%
2 keer	72%	22%
3 keer	86%	14%

Mensen die vaak naar de gemeente- en wijkavonden over het steunpunt zijn geweest vinden het steunpunt over het algemeen vaker zinvol. Of dit nu komt doordat men er vaker heen gaat, omdat men het steunpunt een goed plan vindt, of dat men door de avonden te bezoeken er positief tegenover staat is de vraag. Dit geldt ook voor de mensen die weinig geweest zijn.

Met name bij de mensen die 1 keer zijn geweest zegt men vaak het steunpunt niet zinvol te vinden. Hier kan er ook sprake van zijn dat men het steunpunt niet nodig vindt en het dus ook niet nuttig vindt naar een avond over dat onderwerp te gaan. Daarnaast is het mogelijk dat de mensen die 1 keer geweest zijn op de avond de plannen zodanig hebben opgevat dat er sprake is van een tweede kerkgebouw. Na de eerste gemeenteavond hebben ook veel mensen afwijzend gereageerd op de plannen. Omdat men later niet nogmaals is geweest heeft men het verkeerde beeld niet kunnen aanpassen door middel van nieuwe informatie. En vindt men het steunpunt niet zinvol en staat men er niet positief tegenover.

5.2.6 Relatie hoe men missionaire roeping ervaart en het steunpunt

We kijken hier naar een tweetal verschijnselen. Als eerste in hoeverre het verschil uitmaakt hoe sterk iemand zich missionair geroepen voelt en iemand het steunpunt zinvol vindt. En daarnaast in hoeverre dit invloed heeft op het bereid zijn mee te werken aan de missionaire activiteiten.

Mate van ervaring van missionaire roeping	Steunpunt zinvol	Steunpunt niet zinvol
Sterk	76%	14%
Matig	65%	28%
Niet	56%	31%

De verschillen zijn niet heel groot, maar bovenstaande tabel toont toch duidelijk aan dat mensen die zichzelf meer missionair geroepen voelen vaker aangeven het steunpunt zinvol te vinden, dan mensen die zich niet missionair geroepen voelen.

Mate van ervaring van missionaire roeping	Bereid met missionaire activiteiten te helpen	Niet bereid met missionaire activiteiten te helpen
Sterk	49%	51%
Matig	31%	69%
Niet	0%	100%

Hier kunnen we duidelijk zien dat mensen die sterke een missionaire roeping ervaren vaker bereid zijn te helpen met het missionaire werk. De verschillen zijn hier groter dan bij de

vorige tabel. Zolang men er niet persoonlijk bij betrokken wordt vindt men het blijkbaar eerder goed, dan wanneer men zelf betrokken wordt bij het missionaire werk. Hieruit kunnen we concluderen dat als mensen zelf meer een missionaire beroeping ervaren ook meer betrokken zijn bij het missionaire werk in de gemeente en zich hier ook voor in willen zetten.

Aangezien veruit de meeste mensen hebben aangegeven dat ze zich matig geroepen voelen tot het missionaire werk ligt hier nog een taak voor de gemeente. Namelijk het missionaire bewustzijn van de mensen vergroten en dan vooral het bewustzijn dat ieder mens geroepen is tot het missionaire werk. Dit kan door middel van preken, Bijbelstudie en gemeenteavonden, maar ook door de mensen de gelegenheid te geven zich missionair in te zetten en de gemeenteleden te laten zien hoe ze dat kunnen doen.

5.2.7 Relatie tussen beoordeling activiteiten en mensen die willen helpen

In de enquête hebben de ondervraagden aangegeven hoe ze over bepaalde activiteiten denken en bij welke activiteit men eventueel zou willen helpen. Hieronder staat in een tabel welk cijfer men gemiddeld voor een activiteit heeft gegeven en hoeveel mensen bij een activiteit willen helpen.

Activiteit	Gemiddeld cijfer	Aantal mensen
Jongeren ontmoetingsplek	4.3	24
Pastoraal spreekuur	4.2	9
Opvoedingscursus	4.2	9
Kinderbijbelclub	4.2	13
Emmaüscursus	4.2	11
Overig kinderwerk	4.1	12
Inloopochtend/middag	4.1	26
Alphacursus	4.0	12
Lezingen	3.8	3
Informatieavonden	3.8	10
Filmavonden	3.6	10
Debatavonden	3.3	7
Sport en spel	3.1	14

Vanuit deze tabel kunnen we constateren dat het cijfer en aantal mensen dat wil hebben niet altijd evenredig is. Activiteiten waar men hoge cijfers voor gaf waren vooral het kinderwerk, de Alpha- en Emmaüscursus, jongeren ontmoetingsplek, inloopochtend/middag en pastoraal spreekuur.

Activiteiten waar de meeste mensen willen helpen zijn de inloopochtend/middag en de activiteit voor jongeren. Maar ook het kinderwerk en de Alpha- en Emmaüscursus worden veel genoemd. Dit zijn ook activiteiten die bij de mensen hoog scoren. Hier is dus veel draagvlak voor zowel als het gaat om mankracht, als enthousiasme voor een activiteit.

De sportactiviteit echter scoort gemiddeld het laagste cijfer, maar hier zijn redelijk veel mensen die aangeven aan deze activiteit mee te willen werken.

En het pastoraal spreekuur en de opvoedingscursus scoren wel hoog als het om een cijfer gaat, maar hierbij zijn niet veel mensen bereid aan mee te werken.

Wat opvalt is dat mensen vooral mee willen helpen bij activiteiten met een meer vrijblijvend karakter, zoals een inloop en ontmoetingsplek voor jongeren. En bij de meer inhoudelijke activiteiten zijn minder mensen bereid te helpen. Dit is begrijpelijk, want dat is/likt zwaarder om bij te helpen.

Over het algemeen kunnen we wel stellen dat overal wel voldoende mensen zijn die willen helpen bij een activiteit.

5.2.8 Relatie tussen beeld missionaire gemeente en werkelijke situatie

Van de geënquêteerden gaven 94 mensen aan dat ze denken dat een niet-christen de gemeente als een gemeenschap met ouderwetse gewoontes ziet. Daarnaast werd een groep mensen die betrokken is op elkaar en een gesloten gemeenschap veel genoemd.

Maar 9 van de ondervraagden noemde dat de gemeente wordt gezien als een warme open gemeenschap.

Als gevraagd wordt naar het beeld dat men van een missionaire gemeenschap heeft wordt 109 keer genoemd dat het een gemeente is waar buitenstaanders zich welkom voelen.

Verder geeft men aan dat het belangrijk is open te staan voor buitenstaanders en hen op te zoeken waar ze zijn.

Hier is een frictie te bemerken tussen de antwoorden op beide vragen. Men denkt dat het beeld van de gemeente eerder is dat het een gesloten gemeenschap is en een gemeenschap met ouderwetse gewoontes. Terwijl een missionaire gemeente openstaat voor buitenstaanders en een gemeenschap is waar buitenstaanders zich welkom voelen.

Maar als gevraagd wordt wat in de gemeente moet veranderen geven dan ook 63 geënquêteerden aan dat de kerkdiensten meer open moeten staan voor niet-kerkelijken. De conclusie hieruit is dat veel gemeenteleden denken dat de gemeente niet als een open gemeenschap wordt gezien, terwijl een missionaire gemeente dat wel zou moeten zijn. Zelf geeft dan ook een deel van de ondervraagden aan dat hierin iets moet veranderen in de gemeente. Dit toont aan dat in ieder geval een deel van de gemeente zich ervan bewust is dat de gemeente ook moet veranderen als men missionair wil zijn.

Hier kan door de kerkenraad en de werkgroep verder aan gewerkt worden. Men moet zich bewust zijn van wat een missionaire gemeente is en dat dit mogelijk betekent dat de gemeente op sommige vlakken wat moet veranderen. Wat niet hoeft te betekenen dat er hele schokkende dingen gebeuren. Maar de gemeenteleden moeten wel beseffen waarom bepaalde dingen nodig zijn en ook bereid zijn tot een aantal dingen, bijvoorbeeld om toegankelijker te zijn voor niet-kerkelijke mensen.

Wat deze dingen zouden kunnen zijn wordt genoemd in het hoofdstuk waarin ook de literatuur wordt besproken.

5.3 Aandachtspunten

In de enquête komt naar voren dat het grootste deel van de gemeente positief tegenover het steunpunt staat. Tweederde van de ondervraagden vindt het steunpunt zinvol. Daarnaast geeft een deel aan het niet goed te weten of geen mening te hebben. En nog een kwart vindt het steunpunt niet zinvol. Daarbij geeft de kwalificatie "niet zinvol" nog niet aan dat men volledig tegen het steunpunt is. De conclusie hieruit is dat het grootste deel van de gemeente een steunpunt zinvol vindt en een veel kleiner deel het niet zo ziet zitten. Dit geeft aan dat er voldoende draagvlak voor een steunpunt is, voldoende mensen staan hier achter. Daarnaast valt op dat bij de mensen die het steunpunt niet zien zitten of twijfelen, soms nog het idee hebben dat het zorgt voor verwijdering tussen de twee wijken, dit is ook het meest

genoemde bezwaar. Door duidelijk te maken dat het hier alleen om een activiteiten gebouw gaat, kan waarschijnlijk voor een groot deel ook deze angst verkleint worden.

Naast het feit dat het grootste deel van de ondervraagden aangeeft dat ze het steunpunt zinvol vindt, zegt ook één derde wel te willen helpen bij de activiteiten die daar plaats zullen gaan vinden. Dit laat zien dat het draagvlak ook in de zin van beschikbaarheid van mensen groot genoeg moet zijn.

Maar wat bij de enquête ook opvalt, is dat bijna iedereen aangeeft missionair werk belangrijk te vinden en het als de taak van iedere christen ziet, maar als het aankomt op het persoonlijk missionair actief zijn haken toch veel mensen af. Mensen die sterker een persoonlijke missionaire roeping ervaren, geven ook vaker aan bereid te zijn te helpen met missionaire activiteiten.

Het accent hoeft dan ook niet zozeer te liggen op het werken aan draagvlak voor het steunpunt. Mensen vinden missionair werk belangrijk en vaak het steunpunt zinvol. Maar werken aan het missionaire bewustzijn is belangrijk, vooral als het gaat om het persoonlijk missionair te zijn.

Men moet zich bewust zijn dat iedereen missionair kan zijn, dat ook zij het evangelie kunnen uitdragen. Maar ook dat dit niet moeilijk hoeft te zijn, maar ook door hun levensstijl. De gemeenteleden moeten geholpen in de manier waarop men missionair kan zijn. Dit kan door activiteiten aan te bieden waar men zich in kan zetten. Hierbij is het belangrijk dat de mensen weten wat een activiteit inhoudt en wat men concreet kan betekenen in het missionaire werk in de gemeente. Maar ook door mensen toe te rusten, te laten zien hoe men in het dagelijks leven hun geloof uit kan dragen. En dat dit helemaal niet zo zwaar beladen is als men vaak denkt.

In de enquête komt naar voren dat een deel van de ondervraagden bang is voor een verwijdering tussen de beide wijken. Dit is mede een argument tegen een steunpunt. Dit geeft aan wat het belang is van duidelijk communiceren wat de functie is van het eventuele tweede gebouw in de nieuwbouwwijken. Als men ervan uitgaat dat wijk 2 daar diensten zal hebben, zal dit argument een grotere rol spelen als het gaat om de mening die men heeft over een steunpunt. Als het de mensen duidelijk is dat het gebouw net zo goed van wijk 1 als van wijk 2 is en daar geen diensten gehouden zullen worden, zal dit argument minder sterk zijn.

Daarnaast geeft dit ook aan dat het belangrijk is voorzichtig te zijn in de communicatie. De gemeenteleden moeten niet het gevoel krijgen dat gebeurtenissen in de gemeente leiden tot verwijdering tussen de twee wijken. Hierbij is de manier waarop de boodschap over wordt gebruikt van belang.

Ook geeft dit aan dat wanneer er sprake is van activiteiten die daadwerkelijk leiden tot een verschuiving waarbij wijk 1 en 2 meer los van elkaar komen te staan. Dit waarschijnlijk voor weerstand onder een deel van de gemeenteleden gaat zorgen.

Wat bij de enquête opvalt is dat men denkt dat niet-christenen vooral negatief naar christenen en de gemeente kijken. Veel wordt genoemd dat de kerk als een gesloten gemeenschap wordt gezien. Maar de ondervraagden geven ook aan dat volgens hen een missionaire gemeente, juist een gemeente is die open staat voor mensen van buiten de gemeente. Dit is dan ook een punt dat door vrij veel geënquêteerden wordt genoemd als iets dat moet veranderen. Het bewustzijn dat het belangrijk is als gemeente open te staan voor mensen van buiten is aanwezig en ook dat de gemeente hiervoor moet veranderen. De vraag is echter in hoeverre men bereid is te veranderen.

Verder komt naar voren dat volgens de ondervraagden lang niet met alle missionaire activiteiten daadwerkelijk niet-christenen worden bereikt. De vraag die hierbij ontstaat is: of

de missionaire activiteiten wel hun doel bereiken. Misschien moeten bepaalde activiteiten een andere insteek krijgen, meer bekendheid in het dorp krijgen, of zelfs worden geschrapt en moeten andere activiteiten worden opgezet. Het is in ieder geval belangrijk kritisch naar de huidige missionaire activiteiten te kijken en af te vragen of ze ook daadwerkelijk missionair zijn.

Een ander punt is dat een bepaald aantal van de ondervraagden nog geen goed beeld bij het steunpunt heeft. Het idee dat het om een tweede kerkgebouw gaat is nog niet volledig weg. Dit geeft aan dat communiceren erg belangrijk is en blijft. Daarnaast blijkt lang niet iedereen wijk- en gemeenteavonden te bezoeken. Communiceren van het proces en besluiten is belangrijk, dus hier moeten ook andere manieren voor gevonden worden. Bijvoorbeeld door een nieuwsbrief die in de kerk wordt uitgedeeld waarin geschreven wordt wat gaande is en wat de plannen zijn.

6. Literatuur

In dit hoofdstuk wordt theorie vanuit de literatuur behandeld. Een aantal onderwerpen wordt hierbij besproken. Het gaat hier niet om een samenvatting van de gelezen boeken, maar om bepaalde thema's die in de literatuur naar voren kwamen.

6.1 Huidige cultuur en context

Alvorens een gemeente missionair werk wil gaan doen moet men bewust zijn van de tijd waarin we leven, wat de mensen bezighoudt. En welke kansen, maar ook welke bedreigingen de huidige tijd met zich meebrengt. Daarnaast is het belangrijk te kijken naar de context van de situatie in Woudenberg. Hierbij moeten vragen gesteld worden wat voor plaats is Woudenberg? Wat voor mensen wonen hier? Wat is de plaats van de kerk in het dorp? Wat voor mensen komen in de nieuwbouwwijk te wonen?

Voor men met het missionaire werk begint moet eerst gekeken worden naar de context om een aantal verschillende redenen.

Ten eerste is het noodzakelijk dat de manier van werken en de activiteiten aansluiten bij de mensen in het dorp. Het is belangrijk te weten wat voor mensen in het dorp wonen en wat de doelgroep is, zodat de manier daar op aan kan sluiten.

Ten tweede moeten we ervoor waken het werk in andere gemeenten klakkeloos te kopiëren. Wat in een andere plaats goed aanslaat, kan in Woudenberg wel eens helemaal niet werken. Er kan wel bij andere projecten gekeken worden, maar het is daarbij belangrijk te kijken naar hoe de context daar is en hoe deze in Woudenberg is.

Ook is het belangrijk bewust te zijn van de tijd waarin we leven en welke levenshouding dit meebrengt. Waar binnen de kerk een traditionele cultuur heerst, kent de wereld daarbuiten een postmoderne cultuur. Het is belangrijk te weten wat deze cultuur met zich meebrengt.

Voor het beginnen van missionair werk, in het geval van Woudenberg een steunpunt, is het nodig onderzoek te doen naar de context. Dit kan door onderzoek te doen naar de wijk, kijken wat voor huizen er worden gebouwd en voor welke doelgroep. Daarnaast moet onderzoek onder de bewoners van de wijk gedaan worden. Daarbij kan gevraagd worden hoe men tegenover de kerk staat, maar ook waar men behoefte aan heeft en voor welke activiteiten men interesse heeft.

De tijd waarin we leven wordt de postmoderne tijd genoemd. De periode na de moderne tijd. Waar men in de moderne tijd vertrouwde op de wetenschap en de rede, is in de postmoderne tijd niets zeker.

We leven in een tijd van ontkerkelijking en secularisering. Dit kan ontmoedigend werken missionair werk te doen, omdat het toch niet lijkt te helpen. Aan de andere kant kan dit juist een aansporing zijn om de mensen die niet (meer) naar de kerk gaan (opnieuw) in aanraking te brengen met het evangelie.

Een tendens die te bemerken is, is dat religie weer mag. Dit betekent echter niet dat het christendom weer populair is. Men is weer religieus en spiritueel ingesteld, maar dan wel op een eigen manier. Geloven mag weer, maar het is niet de bedoeling je geloof aan een ander op te dringen en te zeggen dat alleen dat waar is. De heersende opvatting is dat we iedereen in zijn eigen waarde moeten laten en iedereen zijn eigen waarheid heeft.

De kans die hier ligt voor de gemeente is dat men weer open staat voor zaken die met religie te maken hebben, hier kan door de kerk gebruik van gemaakt worden. Daarnaast is nu een tweede generatie die niet meer naar de kerk gaat. Anders dan de eerste generatie is deze niet bekend met het evangelie. Waar de eerste generatie van de kerkverlater vaker negatief tegenover de kerk staat, men heeft niet voor niets de kerk verlaten, staat de

tweede generatie meer onbevangen tegenover het christendom en de kerk, zij zijn er totaal mee onbekend. In Nederland komen dan ook steeds meer mensen die niet bekend zijn met de bijbel.

In de huidige tijd is ook een trend van individualisering te bemerken. Organisaties hebben afgedaan. Mensen worden minder vaak ergens lid van, men wil zich niet meer ergens aan binden, de vrijblijvendheid regeert.

Het institutionele karakter van de kerk is wat veel mensen afstoot, instituten hebben namelijk afgedaan. De individualisering brengt echter ook met zich mee dat mensen steeds meer ervaren alleen te staan en daardoor de behoefte aan een gemeenschap hebben. Hierin ligt een kans voor de kerk als gemeenschap.

De gemeente moet zich minder als instituut profileren en meer als gemeenschap. De kracht van de kerk ligt daar waar men laat zien een warme gemeenschap te zijn. En waar de buitenstaander graag bij wil horen.²⁶

6.2 De missionaire gemeente

Een missionaire gemeente is meer dan een gemeente waarin veel missionaire activiteiten worden georganiseerd. "Een gemeente is pas missionair als haar leden dat zijn."²⁷ Zonder missionaire gemeenteleden kan de gemeente geen missionair werk doen.

In gemeenten wordt nog wel eens gezegd: In de kerk zelf moet nog zoveel gebeuren, dat moet eerst, eerst moet het van binnen goed zijn voordat we ons naar buiten kunnen richten. Het probleem hierbij is echter dat een gemeente nooit af is. De eigen gemeente moet niet eerst helemaal op orde gebracht worden voordat naar buiten gekeken kan worden, het moet allebei gebeuren. Natuurlijk is het belangrijk dat er enige stabiliteit in de gemeente is, een basis is nodig. Maar als gemeente kan tegelijk aan het werk binnen de kerk en buiten de kerk gewerkt worden. Sterker zelfs, het één kan niet zonder het ander.²⁸

Men wordt echter niet van de één op de andere dag een missionaire gemeente. Dit is een proces dat enige tijd in beslag neemt.

Een traditionele cultuur en dus ook een traditionele gemeente, komt niet makkelijk in beweging. Het onderlinge netwerk van gedeelde verwachtingen, rolpatronen en ongeschreven regels is sterk bindend.²⁹ Het is dus zaak geduld te hebben en tijd te nemen om de gemeente tot een missionaire gemeente te doen veranderen.

Het begint met de visie en missie van de gemeente. De gemeente moet helder hebben hoe men het missionaire werk ziet, welke visie men daar op heeft en welke visie men op de gemeente heeft. Het is van belang voor ogen te houden waar men als gemeente naar toe wil, wat je wilt bereiken.

Daarnaast is een goede communicatie met de gemeenteleden van belang. Als kerkenraad of evangelisatiecommissie maak je een proces door en komt daar uiteindelijk een eindresultaat. Als de gemeente alleen het resultaat meekrijgt en niet het proces is dat onvolledig, voor het draagvlak van de gemeenteleden is het belangrijk dat zij weten hoe men tot bepaalde besluiten is gekomen.

Zoals eerder gezegd is een gemeente missionair als haar leden missionair zijn. Het is dan een noodzaak te werken aan het missionaire bewustzijn van de gemeenteleden. De

---

²⁶ Paas, S., *De werkers van het laatste uur*, (Zoetermeer: Uitgeverij Boekencentrum, 2003), pp 29-48 en Groot, J. de, *Missionair is mogelijk*, (Zoetermeer: Uitgeverij Boekencentrum 2007), pp 15-25

²⁷ Groot, J. de, *Missionair is mogelijk*, p. 19

²⁸ Paas, S., *De werkers van het laatste uur*, p. 111

²⁹ Paas, S., *De werkers van het laatste uur*, p. 85

gemeenteleden moeten tot het besef komen dat ook zij een missionaire roeping hebben. De gemeente heeft hierin de taak de mensen te laten zien hoe ze missionair kunnen zijn, door zelf het voorbeeld te geven en mensen hierin toe te rusten.

Als gemeente moet men er ook bij stil staan dat als mensen zelf hun gemeente niet de moeite waard vinden ze ook geen mensen uit zullen nodigen voor activiteiten. Niemand zal een vriendschap uitnodigen voor iets wat ze zelf niet waarderen of waar ze zich zelfs voor schamen.

De taak van de kerk is dus ook ervoor zorgen dat de gemeenteleden zichzelf thuis voelen in de gemeente en dat de gemeente aantrekkelijk is. Dit wil niet zeggen dat alles volgens de laatste trends moet gaan, maar wel dat er sprake is van een positieve gemeenschap en een duidelijke boodschap.

Bij een missionaire gemeente gaat het om de grondhouding van de gemeente en haar leden. Men moet in alles doortrokken zijn met het verlangen een missionaire houding te hebben en getuigend te zijn naar de buitenwereld.³⁰

Het evangelisatiewerk moet ingebed zijn in de hele gemeente. In veel kerken is te merken dat het missionaire werk er een beetje bij hangt, het is iets wat men er naast doet. Het komt voor dat een groepje kerkenraadsleden en gemeenteleden enthousiast is over het missionaire werk en dit voor haar rekening neemt. Maar daardoor wordt niet de hele gemeente erbij betrokken terwijl dat juist van belang is. In alle aspecten van de gemeente moet het missionaire elan aanwezig zijn. Dit kan door alle activiteiten zo in te richten dat mensen van buiten daar welkom zijn.

Dit vraagt een houding waarin men als gemeente en gemeenteleden open staat voor de mensen van buiten de kerk. Men moet niet verwachten dat de mensen uit zichzelf naar de kerk komen, maar de kerk moet naar de mensen toe.

Als een gemeente gaat evangeliseren moet men als gemeente een doelgroep kiezen. Als eerste kan gekozen worden voor een geografische-focus of een netwerk-focus.³¹ Bij de eerste focus wordt voor een bepaald gebied, bijvoorbeeld een wijk, gekozen. Bij de tweede focus richt de gemeente zich op de netwerken van haar leden.

De gemeente moet beseffen dat ze niet iedereen kan bereiken. Het is beter een specifieke doelgroep goed te bereiken, dan zich op alle doelgroepen een beetje te richten. Het is dus noodzaak te kiezen. Met name bij het opstarten van missionair werk is het belangrijk klein te beginnen.

6.3 Behoeftegerichte evangelisatie

Tegenwoordig wordt vaak over behoeftegerichte evangelisatie gesproken. Dit houdt in dat ingespeeld wordt op de behoefte die er is bij mensen. Tegen deze vorm van evangelisatie worden in "Jezus als Heer in een plat land" drie bezwaren genoemd. "Ten eerste is het risico dat de vraag het aanbod gaat bepalen. Het tweede bezwaar is het gevaar van manipulatie. Het derde bezwaar is de suggestie van probleemoplossing die kleeft aan de term 'behoeftegerichte evangelisatie'."³²

Het gevaar is dat we de verkondiging van het evangelie laten afhangen van de behoefte van de mens. Of dat we denken dat we met evangelisatie moeten antwoorden op de behoefte van de mens. Daarmee maken we het evangelie te smal en vergeten we dat het evangelie niet altijd direct in de behoefte van de mens voorziet.

---

³⁰ Groot, J. de, *Missionair is mogelijk*, pp 24-25

³¹ Groot, J. de, *Missionair is mogelijk*, p. 41

³² Paas, S., *Jezus als heer in een plat land*, (Zoetermeer: Uitgeverij Boekencentrum, 2001) pp 61-62

Het tweede gevaar van behoeftegerichte evangelisatie is dat het een manipulatiemiddel wordt. Wanneer iemand in een moeilijke situatie zit en we daarop met het evangelie als antwoord komen, kunnen we de ander daar afhankelijk van maken en van onszelf. Daarnaast heeft evangelisatie tot doel bekering van de ander, het gevaar is dan misbruik van de situatie van de ander te maken om deze te bekeren. Dit hoeft niet de intentie te zijn, maar het kan wel meespelen.

Als laatste moeten we beseffen dat het evangelie ook niet op alles een antwoord heeft en in alle behoeften voorziet. De behoefte van de mens is ook aangetast door de zonde en kan juist tegen het evangelie ingaan.

Toch zijn er ook positieve kanten aan behoeftegerichte evangelisatie.

Ten eerste heeft evangelisatie steeds minder het karkater van de ware leer overbrengen. Het gaat om de relatie met God en de mens laten zien dat ook voor hen die relatie mogelijk is. Hierin wordt wel in de behoefte van de mens voorzien. Hiermee heeft ook te maken dat we de gemeente niet presenteren als een instituut, maar een gemeenschap.

Ten tweede wordt het evangelie gebracht op een manier die de ander begrijpt en die dicht bij de mens ligt. We moeten kijken waar de ander staat en daarop met het evangelie inhaken.

Ten derde kan de manier van evangelisatie ook aansluiten bij de buitenstaander, bijvoorbeeld door middel van activiteiten die de ander aanspreken.

6.4 Evangelisatie als proces

Belangrijk is te weten en te beseffen dat evangelisatie een proces is van jaren. Gemiddeld gaat er na het eerste contact 2,5 tot 5³³ jaar overheen voordat iemand daadwerkelijk christen wordt. Evangelisatiewerk vraagt dus tijd en geduld. De verwachting moet niet zijn dat als een niet-christen belangstelling voor het christelijke geloof toont deze persoon binnen een jaar ook christen is.

Uit de praktijk blijkt ook dat mensen die tot geloof komen meestal niet een specifiek bekeringsmoment kunnen aanwijzen. Op een gegeven moment komt men wel tot het besef te geloven en wedergeboren te zijn, maar wat dan precies het moment van bekering is geweest kan men vaak achteraf niet aanwijzen.³⁴ De veronderstelling is nog al eens aanwezig dat mensen die later tot geloof komen een bepaald crisismoment hebben waarvan men zegt, dat is het moment dat ik tot geloof kwam. Maar net als bij mensen die christelijk worden opgevoed en later kunnen zeggen bekeerd te zijn, maar die daar niet een specifiek moment voor kunnen aanwijzen, geldt dat ook voor mensen die op latere leeftijd tot geloof komen.³⁵

Wanneer mensen op latere leeftijd tot geloof komen is dit bijna altijd vanuit de relatie met een christen. Als kerk moet dus ook op de relatie met de niet gelovige worden ingezet. Hiervoor moeten de gemeenteleden worden ingeschakeld, zij moeten contact leggen met de niet-christenen. Maar het houdt ook in dat een aantal losse activiteiten organiseren niet voldoende is.

In het boekje "Missionair is mogelijk" gaat men uit van een missionair traject waar de missionaire activiteiten van de gemeente zijn ingebed. Door een traject aan te bieden houdt de gemeente langer contact met mensen en dat biedt de mogelijkheid een relatie op te bouwen. Dit traject is echter geen stappenplan waarlangs mensen tot geloof komen, de

³³ Paas, S., *De werkers van het laatste uur*, p. 59

³⁴ Paas, S., *De werkers van het laatste uur*, p. 51 en p. 58

³⁵ Tomlin, G., *Een kerk die prikkelt*, (Kampen: Uitgeverij Voorhoeve, 2008), pp 99-105

manier waarop iemand tot geloof komt is afhankelijk van de persoon. Wanneer de kerk een dergelijk traject heeft betekent dit niet dat succes verzekerd is en alle mensen die hieraan deelnemen daadwerkelijk tot geloof komen.

Het missionaire traject kent een aantal fasen namelijk:

- Eerste contact
- Nader contract
- Breder contact
- Integratie

Het eerste contact bestaat uit activiteiten die niet direct een christelijke invulling hebben en zijn over het algemeen meer vrijblijvend. Een complete cursus waarbij mensen verplicht zijn meerdere avonden te komen is hiervoor niet geschikt. Wel activiteiten waar men eenmalig en vrijblijvend aan deel kan nemen.

Het doel is voornamelijk mensen van buiten in contact brengen met gelovigen en ze nieuwsgierig maken zodat ze de volgende stap zetten.

In de fase van nader contact zijn activiteiten die meerdere avonden duren wel geschikt. Ook kennen de activiteiten in deze fase een meer specifieke identiteit. Gedacht kan worden aan een Alphacursus of Emmaüscursus. Het sociale aspect is in deze fase ook belangrijk.

Breder contact, dit is het moment waarop de kennis die men in de vorige fase heeft opgedaan verdiept wordt. In deze fase kan gewerkt worden aan het vergroten van het christelijke netwerk van de deelnemers. Deze fase kan meerdere jaren in beslag nemen. Een activiteit die hiervoor geschikt is bijvoorbeeld de Emmaüscursus, die biedt voldoende verdiepingsstof. Een gesprekskring behoort ook tot de mogelijkheden.

De laatste fase is de fase van integratie in de gemeente. Als iemand tot geloof komt hoeft dit niet altijd te betekenen dat iemand in de eigen gemeente naar de kerk zal gaan, maar dat is wel de enige gemeente waar je iemand voor uit kunt nodigen. Belangrijk is dat voor de nieuwkomer de ruimte is te integreren in de gemeente. Als een nieuwe gelovige lid is van de gemeente betekent dit niet dat hier de missionaire taak ophoudt. Evangelisatiewerk gaat namelijk verder. Het doel is mensen tot discipelen maken en daarvoor is het nodig mensen die lid zijn ook toe te rusten. Verder moet ervoor gewaakt worden dat het nieuwe gemeentelid geen plekje krijgt in de gemeente. De hele gemeente is ervoor verantwoordelijk dat de nieuwe broeder of zuster zich thuis voelt in de gemeente.³⁶

6.5 Beloning, believing, behaving

In de geschiedenis en ook nu nog hebben veel kerk de houding richting niet-gelovigen dat men zich eerst als een christen moet gedragen, dat men dat moet gaan geloven en als dat gelukt is mogen ze er ook bij horen. Of te wel eerst behaving, dan believing en als laatste belonging.

De laatste tijd wordt steeds meer gesproken over belonging, believing en behaving als de volgorde hoe de kerk iemand van buiten moet benaderen. Iemand mag bij de gemeente horen, is welkom bij de diensten en activiteiten. Ook wanneer iemand na een missionair traject bij de gemeente wil horen gaat belonging vooraf aan de andere twee. Mensen moeten weten dat ze welkom zijn en erbij mogen horen. Het is belangrijk dat men de gemeenschap van de gemeente kan ervaren en niet de gemeente als instituut ziet.³⁷ Daarbij is de relatie met gelovigen van groot belang.

---

³⁶ Groot, J. de, *Missionair is mogelijk*, pp 62-71

³⁷ Paas, S., *De werkers van het laatste uur*, pp 79

In hoeverre men lid kan worden hangt af van het beleid van de kerk. Het is goed wanneer iemand lid kan worden van de gemeente, daarbij hoeft het nieuwe lid niet gelijk alle rechten te hebben die andere leden hebben, zoals stemmen en aan het avondmaal gaan.

Believing volgt meestal op belonging. Als een geïnteresseerd erbij mag horen zal deze meer ontvankelijk zijn voor het evangelie, mogelijk heeft dit tot gevolg dat de ander daadwerkelijk tot geloof komt. Wat natuurlijk erg mooi is.

Als kerk moeten we oppassen niet van de ander te verwachten zijn levensstijl en gedrag aan te passen voor deze tot geloof komt. Het gaat immers om de relatie met God en niet om het naleven van regels.

Ook wanneer een geïnteresseerde tot geloof is gekomen kunnen we niet verwachten dat deze zijn levensstijl van de één op de andere dag verandert. Dit is ook een proces.

Daarnaast kan de gemeente bepaalde gewoonten en ongeschreven regels hebben die niet direct bijbels zijn (terwijl ze ook niet onbijbels zijn). Het is de vraag of we van een nieuwe gelovige kunnen verwachten dat hij zich ook aan al die regels en gewoonten zal aanpassen. We mogen bijvoorbeeld niet verwachten dat iemand die al jaren samenwoont weer alleen gaat wonen of gelijk gaat trouwen. Iemand moet door zijn relatie met God en door het lezen van de bijbel zelf ontdekken dat bij een relatie met God een andere levensstijl past. Dit is net als het tot geloof komen zelf een proces en hiervoor moeten we geduld hebben.³⁸

6.6 De eredienst

Vaak wordt de eredienst het hart van de gemeente genoemd. Mensen van buiten komen de kerkdienst echter vaak als laatste tegen wanneer men deelneemt aan een missionair traject. Aan de andere kant is de kerkdienst de meest open activiteit van de gemeente waar een geïnteresseerde geheel vrijblijvend aan deel kan nemen. Wil de gemeente echter dat mensen van buiten deel nemen aan de diensten dan moet deze ook voor hen toegankelijk zijn.

In het boek "De werkers van het laatste uur" wordt hiervoor een aantal handreikingen gedaan.

Te beginnen met twee praktische principes:

- "Niet-christenen komen menselijkerwijs gesproken alleen naar een eredienst wanneer zij worden uitgenodigd door gemeenteleden. Evenals in de Psalmen, moeten de 'naties' op de man of vrouw af worden gevraagd om te komen. Uitzonderingen bevestigen hier de regel.
- Christenen zullen hun niet-christelijke vrienden, collega's en familieleden alleen uitnodigen voor een eredienst als de eredienst reeds evangeliserend is. (...) Wanneer christenen zelf niet enthousiast zijn over de eredienst die zij bezoeken, zullen zij hun vrienden en burens niet uitnodigen."³⁹

Het probleem is dat predikanten vaak alleen christenen in de kerk zien en dus alleen voor deze doelgroep preken, maar als alleen voor christenen wordt gepreekt zal niet snel iemand een niet-christen uitnodigen. Zodoende ontstaat een vicieuze cirkel, die in principe alleen doorbroken kan worden door de dienst toegankelijk te maken voor niet-christenen.

Dit kan door speciale diensten, maar deze worden maar een aantal keer per jaar gehouden en bieden christenen niet het hele jaar door de mogelijkheid iemand uit te nodigen.

Wanneer alle diensten mede gericht zijn op niet-christenen is dit wel mogelijk. Dit wil niet zeggen dat de hele preek alleen op niet-christenen gericht moet zijn, want ook de christenen hebben hun geestelijke voedsel nodig. Wel is het mogelijk een deel van de preek zo te laten

³⁸ Paas, S., *De werkers van het laatste uur*, pp 130-132 en pp156-158

³⁹ Paas, S., *De werkers van het laatste uur*, pp 255

zijn dat dit ook begrijpelijk is voor en gericht op een niet-christen. Dat de gast dan bepaalde delen van de preek die gericht zijn op de christenen niet begrijpt is dan ook geen punt.

De manier waarop de dienst verloopt en wordt vorm gegeven is belangrijk, hierbij wordt niet bedoeld op de soort muziek, want smaken verschillen nu eenmaal.

Hieronder staat een aantal aandachtspunten waar een gemeente aan kan werken om de dienst meer toegankelijk te maken:

- Ontvangst bij binnenkomst.
- Een duidelijk programma(boekje), voor veel mensen is wat op het psalmbord staat niet te begrijpen, een programma voorkomt dat mensen de psalmen en tekst niet kunnen vinden.
- Mensen welkom heten door een ontvangstcomité.
- De predikant licht de onderdelen in een paar woorden toe.
- Begrijpelijk taalgebruik
- Eventueel visualisering
- Authenticiteit
- Stilte, tijd waarin mensen persoonlijk tot God kunnen bidden
- Esthetische kwaliteit
- Liederen
- Aandacht voor kinderen
- Inbreng van gemeenteleden
- Daden van barmhartigheid, als gemeente laten zien niet alleen te leven vanuit woorden, maar ook vanuit daden.
- Bijbelgedeelten, er moet goed nagedacht worden over het Bijbelgedeelte.
- De sacramenten, uitleggen aan de mensen van buiten.
- Toewijding
- Achteraf tijd voor ontmoeting en gesprek. En de mogelijkheid om ambtsdragers aan te spreken.⁴⁰

Een aantal van bovenstaande punten zouden in de huidige erediensten van de Hervormde Gemeente van Woudenberg geïntegreerd kunnen worden. Hierdoor kunnen de huidige diensten toegankelijker worden zonder heel wezenlijke dingen te veranderen. Een programmaboekje met daarin de te zingen psalmen en de tekst verandert bijvoorbeeld inhoudelijk niets aan de dienst, maar maakt het voor een buitenstaander eenvoudiger om de dienst te volgen. Dit geldt ook voor het kort toelichten van de verschillende onderdelen en de sacramenten. Het punt van authenticiteit zou in principe altijd aanwezig moeten zijn evenals de toewijding. Een mogelijkheid tot ontmoeting achteraf zal ook inhoudelijk de dienst niet veranderen. Deze zaken vragen wel wat organisatorische inspanning, maar hierdoor kunnen de diensten wel toegankelijker gemaakt worden.

Aandacht voor de kinderen en begrijpelijk taalgebruik vraag vooral meer van de predikanten. Door de boodschap in begrijpelijke woorden te brengen hoeft dit geen invloed te hebben op de inhoud van de boodschap. Aandacht voor kinderen heeft vooral als gevolg dat waarschijnlijk de preek anders wordt begonnen. Maar iets wat op kinderen gericht is kan volwassenen ook erg aanspreken en kan een brug vormen naar de eigenlijke preek. Niet alle bovenstaande punten kunnen en hoeven (gelijk) ingevoerd te worden. Maar men zou voor een aantal punten kunnen kiezen om deze toe te passen in de diensten.

---

⁴⁰ Paas, S., *De werkers van het laatste uur*, pp 259

7. Eindconclusie en adviezen

In de voorgaande hoofdstukken zijn een aantal conclusies getrokken en aanbevelingen gegeven per hoofdstuk. Nu worden een aantal conclusies getrokken en adviezen gegeven die betrekking hebben op het geheel.

7.1 Conclusies

Hieronder volgen puntsgewijs een aantal conclusies waarbij de lijntjes uit de conclusies van de voorgaande hoofdstukken bijeen worden gebracht. Vervolgens zal op basis van deze conclusies en het materiaal uit de voorgaande hoofdstukken een aantal adviezen worden gegeven.

7.1.1 Visie

Zowel in de literatuur als in de interviews kwam naar voren dat een duidelijke visie essentieel is. Men moet als kerkenraad een eenduidige visie hebben op de gemeente en het missionaire werk. De neuzen moeten één kant op staan, er moet duidelijkheid zijn over waar men heen wilt en wat men wil bereiken. De visie vormt de basis voor de verdere plannen. De plannen die gemaakt worden moeten deze visie steunen en ervoor zorgen dat deze gerealiseerd kan worden. Daarbij is het nodig een doel voor ogen te houden en naar dit doel toe te werken, de visie is de basis van de doelen die gesteld worden. Vervolgens moeten de plannen en activiteiten die worden bedacht middelen zijn om het doel te bereiken.

7.1.2 Missionair bewustzijn

Voor een voldoende draagvlak is het nodig dat mensen zich missionair bewust zijn, de gemeenteleden moeten beseffen dat missionair werk belangrijk is. Hierin speelt de communicatie weer een rol, want deze kan bijdragen aan het vergroten van het missionaire bewustzijn.

Uit de enquête bleek dat de meeste gemeenteleden zich terdege bewust zijn dat missionair werk een belangrijk onderdeel van het gemeentewerk is en dat ook iedere christen de roeping heeft het evangelie uit te dragen.

Op het moment echter dat het dicht bij de mensen komt en men persoonlijk evangeliserend moet zijn en gevraagd wordt of men wil meewerken met missionaire activiteiten, dan schrikt een deel van de mensen terug. Zo geeft 90% van de ondervraagden aan het belangrijk tot zeer belangrijk te vinden het evangelie te verkondigen en 70% vindt het belangrijk tot zeer belangrijk dat de kerk missionair actief is. Bij de vraag hoe belangrijk men het vindt zelf missionair actief te zijn geeft 57% aan dit belangrijk tot zeer belangrijk te vinden. Bij de vraag of men bereid is tijd en energie te steken in het missionaire werk reageert zelfs maar 35% positief. Deze tweedeling is ook eerder in de enquête te bemerken. Zo geeft ruim 92% aan dat evangeliseren de taak is van iedere christen. Maar slechts 10% geeft aan de roeping missionair te zijn sterk te ervaren. Daarnaast geeft 25% aan deze roeping helemaal niet te ervaren een ook niet actief te zijn op het missionaire vlak.

Men is zich duidelijk wel bewust van het belang van missionair werk, maar als het gaat om persoonlijk missionair actief te zijn dan blijkt een deel dit niet te zijn of zelfs niet zo belangrijk te vinden. Uit de resultaten blijkt dat hoe concreter het wordt hoe minder positief men tegen over het missionair zijn staat.

Het persoonlijke missionaire bewustzijn mag dus wel groter worden. En met name het bewustzijn hoe men hier vorm aan kan geven. Zeker gezien het feit dat uit de enquête blijkt dat mensen die sterk een missionaire roeping ervaren vaker het steunpunt zinvol vinden, maar ook vaker aangeven in de gemeente actief te willen zijn op missionair gebied.

7.1.3 Draagvlak

Wanneer de gemeente overgaat tot het uitvoeren van nieuwe plannen met betrekking tot het missionaire werk is hier voldoende draagvlak voor nodig. Dit draagvlak houdt in dat voldoende mensen uit de gemeente achter de plannen staan, zodat dit gesteund gaat worden. Maar het gaat niet alleen om de mensen die positief tegenover de plannen staan, maar ook om degenen die hier negatief tegenover staan. De kerkenraad moet rekening houden met de mensen die niet achter de plannen staan en de reactie op het uitvoeren van de plannen waar men het niet mee eens is.

Voor het draagvlak moeten niet alleen voldoende mensen achter de plannen staan, men moet ook concreet in de uitwerking willen investeren. De plannen moeten niet alleen met woorden gesteund worden, maar ook met daden. Als de gemeenteleden het steunpunt en de activiteiten geweldig vinden, maar vervolgens hier zelf geen tijd in willen steken is er nog geen draagvlak om de plannen uit te voeren. Want voor de activiteiten zijn vrijwilligers nodig.

Hiernaast komt ook nog het financiële draagvlak, want een missionair project kost geld en dit geld moet beschikbaar zijn. De gemeente moet dus het steunpunt en activiteiten ook financieel kunnen dragen.

Een groot draagvlak is nodig voor het uitvoeren van missionair werk in de gemeente. De gemeenteleden moeten achter de plannen staan en deze steunen. Zonder de gemeente is men nergens, de steun van de gemeente is nodig. Het is dan ook belangrijk te zorgen voor voldoende draagvlak. Uit de enquête blijkt dat het grootste deel van de ondervraagden zegt het steunpunt zinvol te vinden en een kleiner deel (25%) geeft aan echt geen reden te zien voor een steunpunt.

Daarnaast geeft een derde aan eventueel mee te willen werken aan activiteiten die in het steunpunt plaats zouden kunnen vinden.

Dit laat zien dat er absoluut gezien voldoende mensen het steunpunt zinvol en willen steunen om hier voldoende draagvlak voor te hebben. Dit neemt echter niet weg dat een kwart van de ondervraagden een steunpunt niet zinvol vindt en ook geen redenen voor een steunpunt ziet. Met deze groep mensen moet ook rekening gehouden worden. Hoe deze mensen reageren als een steunpunt toch zal komen is niet onderzocht dus ook niet bekend. Als de gemeente toch kiest voor een steunpunt moet er dus voor gezorgd worden dat de mensen die het steunpunt niet zinvol vinden toch het nut er van in gaan zien, of op zijn minst dat met hen rekening wordt gehouden en geluisterd wordt naar hun mening. Zie hiervoor ook het volgende punt.

7.1.4 Communicatie

Naast een visie en een draagvlak is communicatie een onmisbare factor bij het (opzetten van) missionaire werk in de gemeente. Dit blijkt zowel uit de interviews als uit de literatuur. Daarnaast ben ik tijdens het onderzoek tegengekomen dat een aantal mensen een verkeerd beeld bij het steunpunt heeft. Uit verschillende antwoorden, maar ook tijdens gemeentebijeenkomsten bleek dat bij een deel het idee leeft dat in het gebouw ook diensten door wijk 2 gehouden zullen worden en daar hebben de meesten dan wel problemen mee. Dus een verkeerd beeld van de plannen kan meewerken aan een negatiever standpunt ten opzichte van een steunpunt. In hoeverre dit verkeerde beeld nog bij mensen heerst is niet helder, maar het laat wel zien dat goede communicatie van wezenlijk belang is.

Bij communicatie richting de gemeente is het niet alleen belangrijk de besluiten en plannen te communiceren, maar de gemeenteleden moeten ook op de hoogte zijn van het proces en de overwegingen die zijn genomen voor een bepaald besluit of bepaalde plannen.

Regelmatige communicatie waarin wordt aangegeven waar men mee bezig is, is daarvoor van groot belang. Op momenten dat besluiten en plannen gepresenteerd worden is het nodig ook aan te geven hoe men daartoe is gekomen. De mensen moeten meegenomen

worden in het proces, dit vergroot bij de mensen het begrip voor de besluiten en plannen en daarbij ook het draagvlak.

Essentieel is dat de hele gemeente op de hoogte is van de vorderingen op het missionaire gebied. Uit de enquête blijkt echter dat lang niet iedereen naar wijk- en/of gemeenteavonden gaat, dus moet een andere vorm voor communicatie gevonden worden, waarbij alle gemeenteleden bereikt worden.

7.1.5 Relaties en missionair traject

Uit de literatuur blijkt dat mensen die op latere leeftijd tot geloof komen aangeven dat een relatie met een gelovige hierin een belangrijke rol heeft gespeeld. Het organiseren van activiteiten die los van elkaar staan heeft minder effect dan het evangeliseren door middel van relaties. Het is voor de gemeente belangrijk relaties aan te gaan met mensen van buiten de kerk. Dit kan door middel van gemeenteleden die een relatie of vriendschap hebben met een niet-christelijke medemens.

Een missionair traject speelt hierin een belangrijke rol. Missionaire activiteiten, zijn dan geen opzichzelfstaande activiteiten, maar worden ingebed in een traject dat iemand kan volgen. Na een eerste contact met de kerk kan dit worden verbreed en verdiept. Men kan zo een relatie aangaan met de mensen van de kerk en een band opbouwen. Het biedt daarnaast de mogelijkheid voor mensen van buiten steeds meer te leren van het christelijke geloof en zelf een proces aan te gaan en in het geloof te groeien.

Een gebouw van waar uit losse activiteiten worden georganiseerd heeft dan minder effect dan wanneer de gemeenteleden intensief contact leggen met de mensen in de wijk. Maar een gebouw in de wijk zorgt wel voor een uitvalbasis van waaruit regelmatig activiteiten kunnen worden georganiseerd, waarin ook de verschillende fases zijn geïntegreerd. Hierdoor kan men ook een relatie met de mensen uit de wijk opbouwen, zeker wanneer hier een vaste groep mensen bij betrokken is als vrijwilliger. Wanneer de gemeente zich specifiek richt op de wijk is er sprake van een geografische focus, zie 'missionair is mogelijk'. Bij de geografische focus is het belangrijk dat men zichtbaar is in de wijk en daar draagt een gebouw positief aan bij. Maar een gebouw wil niet zeggen dat de relaties niet meer belangrijk zijn, integendeel het evangelisatiewerk kan niet zonder het investeren in relaties met de mensen in de wijk. Deze twee dingen hangen met elkaar samen. Een vaste herkenbare plek waar zowel losstaande als samenhangende activiteiten worden georganiseerd helpt bij het opbouwen van relaties. Maar aan de andere kant is het belangrijk in relaties te investeren om zo mensen makkelijker bij de activiteiten te betrekken. Het kan op die manier de gemeenteleden ook helpen de niet-christenen te benaderen.

7.1.6 Haalbaarheid

Het is mooi allerlei goede en leuke activiteiten te bedenken voor mensen van buiten de kerk, maar het moet wel haalbaar zijn. Als de gemeente allerlei nieuwe activiteiten opzet, of vol enthousiasme missionair werk gaan doen, maar na een paar jaar ontdekt dat de gemeente het niet trekt heeft de gemeente het doel gemist.

Een doelgroep kiezen is een essentieel punt op dit onderdeel. Vaak willen we iedereen bereiken, maar we moeten ons bewustzijn dat dit niet haalbaar is. Mensen zijn zo verschillend en hun interesses liggen zover uiteen, dat als een gemeente iedereen wil bereiken een groot scala aan activiteiten nodig zal zijn en dit is niet haalbaar. Gekozen moet worden voor één of een aantal doelgroepen en daaraan gekoppeld een plan van aanpak en activiteiten. Belangrijk is te kiezen voor een bepaald gebied en te kijken welke leeftijdscategorieën hier veel aanwezig zijn. Het is beter kleinschalig en met maar een paar activiteiten te beginnen en dit goed te doen en in de loop van de tijd eventueel uit te breiden. Dan een grote hoeveelheid activiteiten op te zetten en deze half te doen, of na verloop van tijd met een aantal te moeten stoppen. Mensen zullen dan teleurgesteld worden en dit zorgt voor een negatieve uitstraling.

Daarnaast moeten bestaande activiteiten ook onder de loep genomen worden. In de enquête gaf men al aan dat bij sommige activiteiten de mening is dat hier weinig niet-christenen daadwerkelijk bereikt worden. Het is nuttig daarom de huidige activiteiten nader te bekijken en te onderzoeken of hiermee de doelgroep niet-christenen daadwerkelijk bereikt wordt. Wanneer hieruit inderdaad blijkt dat met bepaalde missionair bedoelde activiteiten in de werkelijkheid nauwelijks mensen van buiten de kerk worden bereikt kan besloten worden deze te stoppen of anders in te gaan vullen. Ook kan gekozen worden bestaande activiteiten te verplaatsen naar de nieuwbouwwijk en deze anders in te gaan vullen. Een voorbeeld kan zijn de kinderclub op woensdagmiddag, deze zou ook in de nieuwbouwwijk gehouden kunnen worden. De doelgroep is dan niet alleen de kinderen van de kerk, maar ook op de kinderen in de wijk van buiten de kerk.

7.1.7 Behoeftte van de mensen

Met het opzetten van missionaire activiteiten is het goed te kijken naar de behoeften van de mensen in de buurt. Een onderzoek kan hierbij een goed hulpmiddel. Ten eerste moet gekeken worden wat voor mensen in de buurt wonen waar men zich op wil richten. Daarnaast is het goed een onderzoek te doen onder de bewoners van de wijk, waarbij gevraagd wordt waar men behoefte aan heeft. Op deze manier kan gekeken worden voor welke groepen het beste activiteiten georganiseerd kunnen worden, welke leeftijd hier het meeste behoefte aan heeft. Ook kan gekeken worden welke soort activiteiten men graag doet en op welke momenten men tijd heeft deel te nemen aan activiteiten. Een onderzoek als dit voorkomt dat activiteiten georganiseerd worden waar niemand uit de doelgroep behoefte aan heeft, zodat er weinig mensen deel zullen nemen aan de activiteit. Door in te spelen op de behoefte van de mensen in de wijk wordt de kans van slagen vergroot. Inspelen op de behoefte van de mensen in de wijk wil niet zeggen dat de eigen principes overboord moeten worden gegooid. Men moet wel dicht bij de eigen identiteit blijven staan en ook achter de activiteiten kunnen staan. Aansluiten bij de niet-christelijke mens wil niet zeggen dat de kerk overal aan mee moet doen, ze moet ook grenzen kunnen stellen.

7.2 Advies

Op grond van de voorgaande hoofdstukken en de conclusies hierboven zullen adviezen gegeven worden waar de kerkenraad mee aan de slag kan gaan.

Dat wil niet zeggen dat hieronder een compleet en kant-en-klaar plan van aanpak beschreven zal worden. Dit is niet mogelijk, zowel de kerkenraad als de hele gemeente moeten groeien in een proces en stapsgewijs tot een resultaat komen. Wel worden een aantal punten genoemd waar de gemeente rekening mee moet houden en waar mee aan de slag kan en/of moet worden gaan. Daarnaast worden een aantal stappen genoemd die men kan nemen voor het missionaire werk.

Hoewel het steunpunt geografisch in wijk 2 komt te liggen de eindverantwoordelijkheid daardoor ook bij deze wijk ligt geldt wel dat dit steunpunt voor de hele gemeente is. De hele gemeente, dus beide wijken moeten betrokken zijn en worden bij de activiteiten rond en in het steunpunt, ook als het nog niet daadwerkelijk gerealiseerd is. De gemeenteleden uit beide wijken moeten bij het steunpunt betrokken worden en ervaren dat het ook voor hen is en niet alleen voor wijk 2. De missionaire activiteiten in wijk 2, dus ook het steunpunt valt in eerste instantie onder de verantwoordelijkheid van deze wijk. Maar mensen uit wijk 1 moeten ook ingezet worden bij de activiteiten in het gebouw en het gebouw moet ook voor hen openstaan en beschikbaar zijn als het daadwerkelijk gebouwd wordt.

De onderstaande adviezen gelden dus voor de hele gemeente. Uit het onderzoek is gebleken dat leden van wijk 1 nog het gevoel kunnen hebben dat het steunpunt vooral of alleen voor

wijk 2 is bedoeld. Hierin ligt dan ook de taak van de kerkenraad verandering te brengen in dit verkeerde beeld.

De adviezen voor de gemeente volgen hieronder.

7.2.1 Adviezen

Ten eerste blijkt uit de enquête dat het draagvlak in de gemeente voor het steunpunt voldoende is. Een groot deel van de gemeente staat erachter en voldoende mensen geven aan mee te willen helpen in het missionaire werk.

Het is dan ook niet nodig direct te werken aan het vergroten van het draagvlak, hier moet niet de focus op liggen, want met het draagvlak zit het wel goed. Het is natuurlijk wel nodig het onderwerp warm te houden bij de mensen en de gemeenteleden regelmatig op de hoogte te houden, om ervoor te zorgen dat het steunpunt niet uit het gezichtveld van de mensen raakt, maar hierover later meer.

Wat wel blijkt is dat veel mensen missionair werk wel belangrijk vinden, maar zelf niet zo sterk de persoonlijke missionaire roeping voelen. Men geeft vaak aan missionair werk belangrijk te vinden, zeker als het door de kerk wordt gedaan, maar als men zelf aan de slag moet gaan vindt men dit toch minder belangrijk. Hoe dit komt, kan uit de enquête niet direct opgemaakt worden. Wel geeft dit aan dat het een punt is waar aan gewerkt moet worden. Belangrijker dan de focus leggen op (het draagvlak voor) het gebouw, is de focus leggen op het persoonlijke missionaire bewustzijn van de mensen. De gemeenteleden moeten leren hoe ze missionair kunnen zijn, ook in hun eigen omgeving. Vaak heeft missionair zijn een zware lading, maar mensen moeten beseffen dat dit niet hoeft en dat men al in kleine dingen missionair kan zijn. De gemeenteleden moeten bewust gemaakt worden dat ze niet alleen door woorden, maar ook door daden kunnen evangeliseren, een christelijke levensstijl is daarbij de basis. Hierin heeft men als kerk de taak van toerusting van de gemeenteleden. De cursus "Gunnend geloven" is hier een goed voorbeeld van. Maar ook op de preekstoel, tijdens gemeenteavonden en het kerkblad kunnen de gemeenteleden toegerust worden. De mensen moeten zien dat ze door middel van hun levensstijl kunnen laten zien wat ze geloven en dat ze zo ook missionair zijn. Daarnaast kan de gemeente helpen door hen mogelijkheden aan te bieden te helpen bij missionaire activiteiten, waarbij men niet gelijk het woord hoeft te nemen, maar ook op het praktische gebied kan helpen. Zodat men ziet dat missionair zijn niet direct een hele zware taak met zich meebrengt.

Ook moet er voor de mensen de gelegenheid zijn belangstellenden mee te nemen naar of uit te nodigen voor activiteiten van de kerk.

De basis echter is het persoonlijke geloof en de relatie met God van de gemeenteleden. De interne geloofsgroei van de gemeente is dan ook essentieel. De gemeenteleden hebben een goede basis nodig. Men kan niet over iets vertellen waar men zelf niet genoeg van af weet. Men kan pas getuigen van hun geloof en relatie met God als men dit ook echt beleeft. De taak van de gemeente ligt dus ook op het vlak van de persoonlijke geloofsgroei van de gemeente. Als iemand zelf ervaart hoe belangrijk het geloof in het eigen leven is en welke rol God daarin speelt, dan zal deze persoon het een ander ook gunnen. En ook van daaruit gaan leven.

Dus de kerk moet zich niet alleen richten op de missionaire activiteiten, maar ook op de geloofsgroei van de gemeente. En dit vraagt ook activiteiten en een sfeer die hier aan bijdragen. Het één moet daarin het ander niet uitsluiten, integendeel, deze twee versterken elkaar. Door als kerk zich te richten op de geloofsgroei van de mensen zal men sterker het geloof beleven en ook meer het geloof uit willen dragen. Aan de andere kanten maakt het missionaire werk in de gemeente de gemeenteleden bewust van de mogelijkheden tot missionair werk.

Het missionaire werk moet niet een beetje bij de rest van het gemeentewerk hangen, zodat de mensen zeggen: "oja, dat is er ook nog." Maar het hoort volledig ingebed en geïntegreerd te zijn in de hele gemeente en gemeentelieven. Het hele wezen van de gemeente moet missionair zijn, het moet in alles doorwerken. Alle activiteiten moeten in principe openstaan voor mensen van buiten de gemeente, waarbij bepaalde activiteiten specifiek op mensen van buiten gericht zijn en is dit bij andere activiteiten wat moeilijker. Maar hierbij is de houding van de kerk en haar gemeenteleden van wezenlijk belang. Zij moeten open staan voor de buitenstaander.

De missionaire activiteiten horen ook ingebed te zijn in het gemeentelieven, de leden moeten zich hierbij betrokken voelen en weten wat op dit gebied in de gemeente gaande is. De missionaire activiteiten moeten niet los staan van al het andere gemeentewerk, maar waar mogelijk geïntegreerd zijn. Er zijn natuurlijk activiteiten die specifiek missionair zijn. Maar bij een missionair traject is het essentieel dat op een gegeven moment activiteiten meer geïntegreerd zijn in de gemeente en de nieuwe mensen op deze manier ook in contact komen met de gemeente en haar leden.

Het missionaire traject is hierbij zeer belangrijk. De kerk wordt ook geadviseerd niet zomaar wat losse missionaire activiteiten te organiseren, maar deze in een traject met elkaar te verbinden. Met de mens van buiten kan zo een band worden opgebouwd en de buitenstaander kan steeds een stapje verder gaan en zo steeds meer leren over het christelijke geloof en steeds meer naar de gemeente en het geloof toe kan groeien. Een missionair traject is geen garantie voor succes, maar het heeft wel meer effect dan een aantal opzichzelfstaande losse activiteiten.

De kerkdiensten zijn een belangrijk onderdeel van de gemeente, zij het niet het belangrijkste. Hier komen (bijna) alle gemeenteleden wekelijks samen. Er is geen activiteit waar iemand die niet gelooft zo makkelijk een vrijblijvend aan deel kan nemen. Echter diensten zijn vaak voor een buitenstaander minder toegankelijk doordat men het niet begrijpt en de drempel van de kerk zo hoog is.

Het is dan ook zaak als kerkenraad te bezinnen op de eredienst en er over na te denken hoe deze toegankelijker gemaakt kan worden voor mensen van buiten. Dit betekent niet dat tijdens de dienst opwekkingsliederen gezongen moeten worden onder begeleiding van een band. Muziekmaken zijn nu eenmaal verschillend, ook mensen van buiten de kerk houden hier niet altijd van.

Wel kan nagedacht worden over het ontvangst van de mensen, het taalgebruik, liturgie, enz. In het hoofdstuk van literatuur wordt een lijst genoemd met aandachtspunten. Ook in Woudenberg is het goed na te denken over de eredienst en hoe deze voor iemand van buiten in principe permanent toegankelijker kunnen zijn. Dit houdt mogelijk in dat bepaalde dingen zullen veranderen, maar dit hoeven geen grote en essentiële dingen te zijn. En het karakter van de diensten hoeft hiervoor ook niet te veranderen. De beide wijken hebben al verschillende accenten in de diensten, dit kan blijven bestaan en in dit proces ook doorgevoerd worden. Daarbij is het wel belangrijk dat in het geval besloten wordt een aantal punten in de diensten aan te pakken om de toegankelijkheid te vergroten dit gezamenlijk wordt gedaan en de wijken samen dit proces aangaan. Hierin kunnen de beide wijken hun eigenheid behouden, maar een goede samenspraak is belangrijk op dit punt zodat samen één lijn wordt getrokken.

In het onderzoek en het verslag ligt de focus op het missionaire werk aan de oostkant van Woudenberg en dan in het bijzonder rondom een steunpunt. Nu moet echter de rest van Woudenberg ook niet vergeten worden. In de andere delen van Woudenberg wonen ook niet-kerkelijke mensen, zij moeten ook in aanraking gebracht worden met het evangelie. Het is goed als gemeente te focussen op de nieuwbouwwijken, zeker waar deze verder van de kerk afliegen, maar de rest van Woudenberg moet niet vergeten worden.

Het is belangrijk dat men als kerk zich ook richt op de mensen die in andere wijken wonen en ook op hen missionair betrokken is en voor hen activiteiten organiseert.

Voor het realiseren van een steunpunt met activiteiten moeten stappen genomen worden. Hieronder worden een aantal stappen genoemd die van belang zijn bij het realiseren van een uiteindelijk missionair project. Dit is geen recept, maar punten die in acht genomen moeten worden.

7.2.2 Belangrijke stappen

Voor het opstarten van het missionaire werk is het belangrijk een aantal stappen/aandachtspunten in acht te nemen.

1. Visie en doelen: een visie op het missionaire werk vormt de basis voor de doelen, van waaruit verder stappen ondernomen kunnen worden. De plannen die worden gerealiseerd en de activiteiten die worden georganiseerd moeten voort komen uit de visie en de doelen die de kerkenraad gesteld heeft. Het is dus van belang dat de kerkenraad zorgt voor een visie en doelen, de verdere activiteiten moeten bijdragen in het realiseren van deze doelen. Verder voorkomt dit dat middelen, doelen op zich worden.
2. Communicatie: vanaf het begin in het proces is de communicatie naar de gemeente van wezenlijk belang. Dit kan door middel van berichten in de kerkbode en door wijk- en gemeenteavonden. Maar een nieuwsbrief kan hierin ook een belangrijk middel zijn, als deze na de kerkdienst wordt uitgedeeld zal bijna iedereen deze ontvangen.
3. Geloofsgroei van de gemeente: voor het missionaire werk is het belangrijk dat de gemeenteleden worden toegerust. Men moet zich bewust zijn van wat ze geloven en een relatie met God vormt de basis. Je kunt niet over iets praten waar je niet voldoende vanaf weet. Bijbelstudie en preken zijn hierin belangrijk. Een belangrijke taak is dan ook zorgen voor geestelijke voeding en toerusting van de gemeenteleden. Dit komt is nodig vanaf het begin, maar blijft tijdens het hele proces van essentieel belang
4. Contacten: met de plaatselijke overheid en andere organisaties. Voordat de kerk begint aan het realiseren van allerlei plannen en activiteiten in de nieuwbouwwijken is het belangrijk dat men contact legt met de plaatselijke overheid en andere organisaties. Een goede samenwerking is belangrijk en dit vraagt ook openheid van de kerkelijke gemeente. De plaatselijke overheid kan mogelijk de kerk van dienst zijn. Daarnaast verkleint openheid en overleg de kans op botsingen en problemen met de overheid en andere organisaties.
5. Andere projecten bezoeken: in Nederland zijn veel andere missionaire projecten. In het verslag zijn twee interviews met missionair werkers opgenomen. Maar voor de kerkenraad in Woudenberg geldt dat men het meeste leert door zelf te kijken bij andere projecten en met eigen ogen te zien en eigen oren te horen hoe men daar het missionaire werk opgezet heeft en op welke manier men te werk gaat. Hier kan men van leren en zo de opgedane kennis in praktijk brengen en toepassen in de situatie van Woudenberg. Belangrijk aandachtspunt hierbij is dat men niet in de valkuil moet stappen om bepaalde dingen exact over te nemen. Er moet niet vergeten worden dat elke plaats en elke situatie anders is en dus ook zijn eigen manier van werken vraagt. Dit wil niet zeggen dat bepaalde zaken die in Woudenberg waarschijnlijk ook van toepassing zijn niet overgenomen kunnen worden.
6. Een adviseur/toeruster in de arm nemen: voor de kerkenraad is het zinvol in gesprek te gaan met iemand die professioneel gemeente en/of missionair werker is. Hierbij kan gedacht worden aan een gemeenteadviseur, of een missionair toeruster. Deze kunnen de gemeente begeleiden en toerusten bij het opzetten van het missionaire werk.

7. Nadenken over hoe de erediensten toegankelijker gemaakt kunnen worden en hierin dan daadwerkelijk stappen ondernemen. Hierbij gaat het niet om zaken die het karakter en de essentie van de eredienst zullen veranderen. Maar een aantal kleine veranderingen kan de drempel van de dienst doen verlagen voor de mensen van buiten de kerk.
8. Onderzoek in de wijk: Voor het project te beginnen is het goed onderzoek te doen onder de bewoners van de wijk(en) waar de gemeente zich op gaat richten. Het is belangrijk te weten waar men behoefte aan heeft, wat voor activiteiten en voor welke doelgroep. Hierdoor kan men als gemeente inspelen op de behoefte van de mensen en dit vergroot de kans dat de activiteiten werkelijk bezocht zullen worden. Ook voorkomt een onderzoek dat als kerk vol enthousiasme activiteiten worden opgezet waar de mensen voor wie ze bedoelt zijn helemaal niet op zitten te wachten. Het is echter ook niet de bedoeling om gehoor te geven aan alles wat de bewoners van de buurt willen. De activiteiten moeten wel passen bij de identiteit van de gemeente. Een enquête houden onder de mensen van de wijk kan een goed middel zijn. Daarnaast is het ook mogelijk te beginnen met activiteiten en al doende bekijken hoe de wijkbewoners hier op reageren. Wanneer welkomstbezoekjes worden afgelegd bij de mensen die nieuw zijn in de wijk kan ook gepeild worden waar de behoefte ligt.
9. Gemeenteleden in de wijk inzetten: voor een missionair project is het belangrijk te investeren in relaties. Dit kan door mensen van de kerk die relaties aangaan met mensen in de wijk die niet geloven. Het is voor de kerkenraad raadzaam te peilen of mensen die in de nieuwbouwwijk wonen zich willen inzetten voor het missionaire werk en willen meewerken met de missionaire activiteiten. Wanneer een aantal mensen hiervoor bereid wordt gevonden zorgt dit voor een draagvlak en geeft mensen in de wijk die niet geloven een band op te bouwen met mensen uit de kerk. Als een aantal mensen zich aan het project wil binden zorgt dit daarnaast voor een bepaalde continuïteit.
10. Doelgroep kiezen: Alvorens de kerkenraad en gemeente aan de slag gaan is het belangrijk één of meerder doelgroepen te kiezen. Men moet beseffen dat niet iedereen bereikt kan worden. Wil men toch iedereen tegelijk bereiken, dan heeft dit tot gevolg dat activiteiten voor een zeer brede doelgroep gericht moeten zijn, wat vaak tot gevolg heeft dat het voor iedereen net niet het juiste is. Of er moet een breed scala aan verschillende activiteiten worden opgezet, wat veel geld, mensen en energie vraagt. Het is dan ook beter een aantal doelgroepen te kiezen en deze door middel van een goed opgezette activiteit goed te bereiken. Later kan altijd nog gekozen worden voor een uitbreiding van activiteiten en zo op meer doelgroepen te richten. De valkuil is om vol enthousiasme met veel activiteiten aan de slag te gaan. Het gevaar hiervan is dat men dan vastloopt omdat de gemeente het niet trekt. Het is beter klein te beginnen met een paar activiteiten en dit later uit te breiden. Het is ook belangrijk bestaande activiteiten onder de loep te nemen en te bekijken of bepaalde activiteiten uitgebreid, aangepast of stopgezet moeten worden. Extra activiteiten betekent extra belasting van de gemeente. Uitbreiden, aanpassen over vervangen van bestaande activiteiten zal minder belasting van de gemeente(leden) betekenen dan extra nieuwe activiteiten.
11. Onderzoek doen onder de mensen in de wijk is erg belangrijk, op deze manier kan onderzocht worden waar men behoefte aan heeft. Voor welke doelgroep het beste een activiteit georganiseerd kan worden, wat speelt onder de mensen en aan welke activiteiten men eventueel deel zou willen nemen. In het opzetten van activiteiten kan hier rekening mee gehouden worden. Een enquête onder de bewoners zou hiervoor een goed middel kunnen zijn.
12. Gebouw neerzetten en aan de slag gaan: Op het moment dat het voor de kerkenraad duidelijk is dat het steunpunt daadwerkelijke gebouwd gaat worden is het zaak hier

niet te lang mee te wachten. Als alles te lang gaat duren, verliezen de gemeenteleden hun interesse en kan het de mensen ook gaan vervelen. Op een gegeven moment moet er gewoon actie ondernomen worden en moeten de plannen in praktijk worden gebracht. Natuurlijk vraagt dit een goede voorbereiding. Overhaaste acties ondernemen is niet goed, maar te lang wachten ook niet.

13. In de interviews werd door veel mensen genoemd dat het goed is met kinderwerk te beginnen, ook in de literatuur kwam dit naar voren. De kerkenraad wordt dan ook aanbevolen onderzoek te doen of voor de wijken aan de oostkant dit ook geldt. Gezien de plannen van de gemeente zullen in "Het Groene Woud" veel gezinnen komen te wonen, dus voor de gemeente Woudenberg is het ook aan te raden met kinderwerk te beginnen. Daarnaast werd deze activiteit door veel geënquêteerden positief beoordeeld en gaven voldoende mensen aan met deze activiteit te willen helpen. Hierbij kan ook gedacht worden aan de mogelijkheid te woensdagmiddagclub te verplaatsen naar de nieuwbouwwijk en deze niet alleen te richten op de kinderen uit de kerk, maar ook op kinderen uit de wijk.

Samenvatting

Dit verslag bevat de resultaten van mijn afstudeeronderzoek, waarin ik onderzoek doe naar het missionaire bewustzijn van de gemeenteleden van de Hervormde Gemeente in Woudenberg en hun houding ten opzichte van de plannen met betrekking tot missionair werk vanuit deze gemeente.

In het eerste hoofdstuk wordt de aanleiding tot het onderzoek beschreven.

Een korte geschiedenis van Woudenberg en de huidige situatie wordt in hoofdstuk twee gegeven. Rond 1200 was Woudenberg een kleine nederzetting en nu een plaats van ruim 11.000 inwoners. De laatste jaren is deze plaats sterk gegroeid en is men begonnen met twee nieuwbouwwijken "Het Zeeland" en "Het Groene Woud". Deze wijken liggen echter wat verder van het centrum en ook van de kerk verwijderd.

Het derde hoofdstuk vertelt over de kerkelijke geschiedenis van de Woudenberg en de geschiedenis van de Hervormde Gemeente. De Hervormde Gemeente kent haar oorsprong in de 14^e eeuw. In de loop der tijd is de kerk van Rooms-katholiek veranderd in een protestantse kerk. Momenteel kent de gemeente 3000 leden waarvan echter maar ongeveer 600 mensen wekelijks de kerk bezoeken. Naast de Hervormde Gemeente kent Woudenberg een aantal andere kerken van verschillende denominaties. In dit hoofdstuk wordt verder ingegaan op hoe deze verschillende kerken zich tot elkaar verhouden. En de invloed van de geschiedenis en traditie van de kerk op de huidige situatie wordt weergegeven.

In hoofdstuk vier wordt verslag gedaan van de afgenomen interviews. Verschillende gesprekken zijn gehouden met mensen uit de kerk waaronder een aantal kerkenraadsleden en leden van de evangelisatiecommissie. Dit geeft meer inzicht in de huidige stand van zaken in de gemeente als het om missionair werk gaat. Hiernaast worden een aantal interviews met mensen van buiten de gemeente beschreven waaronder een aantal evangelisten. Hierin wordt meer ingegaan op de aanpak van evangelisatiewerk en hoe men dit het beste aan kan pakken. Hierin wordt aangegeven dat visie en communicatie essentieel zijn en de basis vormen van missionair werk. Ook wordt hierin onder andere gewezen op het belang van zicht hebben op de wijk en aansluiting zoeken bij de behoeften van de mensen die daar wonen.

In het vijfde hoofdstuk wordt de uitslag van de enquête die onder de gemeenteleden is gehouden besproken. Uit deze enquête zijn verschillende zaken naar voren gekomen die van belang zijn voor de gemeente. Zo blijkt dat veel mensen missionair belangrijk vinden en ze het goed vinden als de kerk open staat voor mensen van buiten. Maar aan de andere kant vindt men het moeilijker zelf ook missionair actief te zijn.

In hoofdstuk zes ga ik in op de literatuur over dit onderwerp. Hieruit komen verschillende punten naar voren die van toepassing blijken te zijn op de situatie van de Hervormde Gemeente in Woudenberg. Zo worden een aantal zaken genoemd waar men met missionair werk rekening moet houden zoals het kiezen van een doelgroep. Daarnaast worden de voor- en nadelen van behoeftegerichte evangelisatie belicht en zien we dat evangelisatie een proces is.

In het laatste hoofdstuk worden de lijntjes uit de voorgaande hoofdstukken bij elkaar genomen en worden een uiteindelijke conclusie en advies gegeven. Zo zien we hier dat een visie de basis is van het missionaire werk in een gemeente. Ook kunnen we onder andere lezen hoe het missionaire bewustzijn van de gemeenteleden is en het draagvlak voor de eventuele plannen op het gebied van evangelisatie binnen de gemeente. Aan de hand van deze en nog meer conclusies geef ik een aantal adviezen. Hiervan kan ik al zeggen dat blijkt dat de gemeenteleden zich wel bewust zijn van het belang van missionair werk, maar het vaak moeilijk vinden zelf actief te zijn hierin. Het is dan ook nodig dat vanuit de kerkelijke gemeente de gemeenteleden toegerust worden, zodat zij handvatten krijgen hoe ze missionair kunnen zijn in bijvoorbeeld het dagelijkse leven. Dit en nog een aantal andere adviezen komen in het laatste hoofdstuk aan de orde.

Om een goed beeld te krijgen van het hele verhaal, de conclusies en adviezen en hoe ik hiertoe gekomen ben raad ik u aan het hele verslag te lezen.

Nawoord

Dit was het verslag van het onderzoek in de Hervormde Gemeente van Woudenberg. Met het verslag is inzicht gegeven in hoe de gemeenteleden in het missionaire werk staat en hoe men over het steunpunt en bepaalde missionaire activiteiten denkt. Daarnaast geeft het de kerkenraad verschillende handreikingen om verdere stappen te ondernemen in het proces tot een missionaire gemeente. Hopelijk is het voldoende voor de kerkenraad om aan de slag te gaan. Ik wil hen dan ook Gods zegen en wijsheid toewensen bij het nemen van verdere beslissingen op het missionaire vlak.